

**Pielikums Nr. 12 “Latvijas valsts simtgades rīcības komitejas pārstāvēto
institūciju kopsavilkumi”**

Aizsardzības ministrija

Aizsardzības nozares pašvērtējums Latvijas valsts simtgades atzīmēšanas pasākumiem

Aizsardzības ministrija aktīvi piedalījās Latvijas valsts simtgades atzīmēšanā, organizējot vai līdzorganizējot vairāk nekā 20 nacionāla līmeņa Latvijas valsts simtgadei veltītus pasākumus, izmantojot aizsardzības nozares finansējumu.

Kopumā Latvijas valsts simtgades atzīmēšanas virsmērķis saskan ar aizsardzības nozares mērķi – “stiprināt Latvijas sabiedrības valstsgribu, piederības sajūtu valstij un mīlestību pret zemi, rosinot pašorganizējošus procesus un sadarbību”. Šajā kontekstā īpaši izceļama iespēja līdz ar kopējo Latvijas valsts veidošanās vēsturi aktualizēt arī šī laika militāro vēsturi, kas vēsta par Latvijas sabiedrības valstsgribu - gatavību par šo valsti cīnīties, riskējot ar savu dzīvību, kā arī, neskatoties uz sarežģītajiem apstākļiem, spēju uzvarēt un sasniegt mērķi.

Ejot cauri Latvijas valsts veidošanās posmiem, vispirms tika aktualizēta latviešu strēlnieku bataljonu veidošanās vēsture kā latviešu militāro struktūru pirmsākums, kam likumsakarīgi bija nozīme tālākajā Latvijas valstiskās neatkarības veidošanā un nostiprināšanā. Lai ar latviešu strēlnieku tematiku iepazīstinātu arī starptautisko sabiedrību, tika izdots A.Čaka “Mūžības skarto” tulkojums angļu valodā, un Aizsardzības ministrija līdzfinansēja režisora Askolda Saulīša latviešu strēlniekiem veltīto filmu “Astoņas zvaigznes”. Tās ir paliekošas kultūras vērtības un tiks izmantotas arī turpmāk gan izglītībā, gan starptautiskās sabiedrības iepazīstināšanā ar latviešu militāro vēsturi.

Būtisks darbs tika ieguldīts sarežģīto Latvijas Neatkarības kara notikumu skaidrošanā – informatīvu materiālu sagatavošanā, Latvijas Kara muzeja veidotajā izstādē un katalogā, kurā apkopots paliekošs materiāls par joprojām visai maz pētīto un sarežģīto Neatkarības kara laiku. Latvijas Neatkarības kara un Latvijas armijas simtgade aizsardzības nozarē tika atzīmēta pusotra gada garumā no 2019. gada janvāra līdz 2020. gada 11. augustam ar teju simts dažādiem pasākumiem, iesaistot pašvaldības un nevalstiskās organizācijas. Latvijas Neatkarības kara simtgades atzīmēšanu 2019. gadā pavadīja aizsardzības nozares vēstījums “Varējām, varam un varēsim aizsargāt Latviju!”. Tika aktualizēta militārās vēstures daļa, kas saistīta ar Latvijas armijas dibināšanu, veidošanu un attīstību. Latvijas armijas veidošanas un Neatkarības kara laika liecībām ir būtiska loma, lai turpinātu nostiprināt sabiedrībā pārliecību, ka, ja Latvija Neatkarības karā spēja uzvarēt karu pret divām lielvarām – Krieviju un Vāciju –, mēs arī šodien spējam nodrošināt savas valsts drošību sarežģītu globālo izaicinājumu priekšā.

Atzīmējot Latvijas simtgadi, aizsardzības nozare iedibināja arī jaunas tradīcijas dažādu gadadienu atzīmēšanā, kuru mērķis ir turpināt iedzīvināt Latvijas valsts simtgades atzīmēšanas laikā definētos mērķus. Tika nostiprināta tradīcija atzīmēt 4. maiju ar parādi kādā no Latvijas reģionu pilsētām, tika nostiprināta Varoņu dienas – Cēsu kauju piemiņas dienas – atzīmēšana 22. jūnijā, kā arī Brīvības cīnītāju piemiņas dienas atzīmēšana 11. augustā. Atzīmējot Bermontiādes simtgadi, 2019. gadā Lāčplēša dienā, 11. novembrī, Rīgā pirmoreiz notika militārā parāde un tautas gājiens pāri Akmens tiltam un tika skandināti baznīcu zvani visā Latvijā. Šos pasākumus iecerēts turpināt kā ikgadējas tradīcijas.

Aizsardzības nozare Latvijas valsts simtgades pasākumu organizēšanā cieši sadarbojās ar Latvijas valsts simtgades biroju, notika konsultācijas, viedokļu apmaiņas, kopīga pasākumu plānošana. Aizsardzības nozares publikācijās un informatīvajos materiālos atbilstoši norādījumiem tika izmantota Latvijas valsts simtgades piederības zīme.

Ārlietu ministrija

Latvijas valsts simtgades publiskās diplomātiskās programmas ārvalstīs (2017.–2021.g) kopsavilkums

Lai nodrošinātu Latvijas valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam īstenošanai Ārlietu ministrijai (turpmāk ĀM) piešķirto valsts budžeta līdzekļu efektīvu izmantošanu, ĀM tika izveidota Latvijas valsts simtgades publiskās diplomātijas programma ārvalstīs (turpmāk ĀM LV100 publiskās diplomātijas programma), kura tika iekļauta Latvijas valsts simtgades kopējā svinību starptautiskā programmā.

ĀM īstenoja LV100 publiskās diplomātiskās programmu, atbalstot Latvijas diplomātisko pārstāvniecību ārvalstīs, ārvalstu institūciju un privātā sektora sadarbību. Galvenais mērķis ir bijis stiprināt Latvijas intelektuālo un saimniecisko potenciālu un konkurētspēju; veicināt Latvijas valsts atpazīstamību, kā arī iepazīstināt ar Latvijas vēsturi, kultūru un tradīcijām.

Programmas īstenošanā iesaistījās Latvijas diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības ārvalstīs, kopumā organizējot vairāk nekā 570 daudzveidīgus publiskās diplomātijas pasākumus septiņos programmu virzienos gandrīz 50 pasaules valstīs, tādējādi iegūstot plašu ārvalstu auditorijas ievērību un padziļinātu interesi par Latviju.

ĀM LV100 publiskās diplomātijas programma nodrošinājusi arī mūsu ārvalstu partneru pastiprinātu uzmanību Latvijas sasniegumiem un sekmējusi turpmāko sadarbību ekonomikā, drošībā, kultūrā un izglītībā.

LV100 publiskās diplomātijas programmas ārvalstīs pasākumi tika plānoti un īstenoti, aptverot konkrētas mērķauditorijas: ārvalstu diplomātiskais korpuss, sabiedrības viedokļu līderi (lielu institūciju, uzņēmumu, organizāciju vadītāji, esošie un bijušie politiķi, pētnieki u.c.), žurnālisti, blogeri, mediju redaktori, uzņēmēji, ekonomisti, eksperti (vēsture, politika, tūrisms, zinātne, izglītība, māksla, sociālā sfēra u.c.), jaunieši, studenti, bērni, latviešu kopienas, tautieši ārvalstīs un Latvijas ilggadēji atbalstītāji, esošie sadarbības partneri.

Atbilstoši kritērijiem pasākumu sagatavošanā un īstenošanā piecu gadu laikā ir izveidojusies laba sadarbība ar Latvijas un ārvalstu reģionālajām, pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, medijiem, Latvijas/ārvalstu biznesa, kultūras organizācijām, augstskolām, nacionālajiem kino centriem, bibliotēkām, fondiem, pētniecības centriem un diasporas organizācijām.

ĀM LV100 publiskās diplomātijas programmas vienotā komunikācija ārvalstīs, sadarbojoties ar Kultūras ministriju, Latvijas Institūtu, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru (LIAA), Latvijas Nacionālo kino centru, Latvijas Nacionālo bibliotēku, Latvijas rakstnieku Savienību, Latvijas augstskolām un mākslas muzejiem, veidojusi kopēju ietvaru konkrētiem savstarpēji papildinošiem pasākumiem ārvalstīs. Projekti īstenoti, ievērojot

noteiktus kritērijus:

- atbilstība LV100 publiskās diplomātijas programmas tematiskajām prioritātēm;
- konkrēti definēti sasniedzamie mērķi un mērķauditorija;
- sadarbība ar vismaz vienu profesionālu/ekspertu organizāciju notikuma norises valstī,
- sadarbība ar vismaz vienu profesionālu/ekspertu organizāciju Latvijā;
- sadarbības ilgtspēja;
- mērķtiecīga publicitāte (projekta publiska redzamība projekta norises valstī);
- dalītas un paritāras (pušu vienlīdzības princips) projektu sagatavošanas un realizācijas izmaksas.

Lai nodrošinātu pasākuma ilgtspēju/paliekošas vērtības ir radītas jaunas zināšanas, priekšstatī, izpratne un nostiprināts lepnums par Latvijas valsti un vēsturi; radīta jauna kultūras pieredze, emocijas, jaunas idejas un koprades formas; aktualizēts un radīts jauns (tostarp digitāls) mantojums; ieguldīts valsts tēla popularizēšanā un atpazīstamības veicināšanā ārvalstīs.

Ar LV100 publiskās diplomātijas programmas atbalstu Latvijas vēstniecības ārvalstīs ir organizējušas daudzveidīgus pasākumus ar augstu pievienoto māksliniecisko un kultūrvēsturisko vērtību, kā arī lielu publicitāti.

Latvijas vārds vislabākajā nozīmē ir izskanējis tālu pasaulē. Latvija bija goda viesā statusā Londonas grāmatu tirgū, filma “Dvēseļu putenis tika demonstrēta vairākos kinoteātros Ukrainā”, Artūrs Analts ieguva Londonas Dizaina biennāles galveno balvu un Baltijas simbolisma izstāde “*Ames sauvages*” jeb “Nepieradinātās dvēseles” bija apskatāma prestižajā Orsē muzejā Parīzē. Tie ir tikai daži piemēri no visaptverošās publiskās diplomātijas programmas atbalstītajiem pasākumiem.

Simtgades publiskās diplomātijas programmas (2017–2021) veiksmīgais īstenošanas process un tā rezultāti apliecina, ka koordinēta publiskās diplomātijas darbība vidējā termiņā (5 gadi) dod nozīmīgu ieguldījumu starpinstitūciju sadarbībā, saskaņotā rīcībā, starpnozaru ekspertīzes sinerģijā un kopīgo/atsevišķo mērķu sasniegšanā.

Ekonomikas ministrija

Informējam, ka Ekonomikas ministrija neīstenoja atsevišķus Latvija valsts simtgades pasākumus.

Vairākus vērienīgus un rezultatīvus simtgades pasākumus īstenoja Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (turpmāk – LIAA): tika izveidots biznesa informācijas centrs “Magnetic Latvia” lidostā “Rīga”, organizēta vietējā tūrisma veicināšanas kampaņa, kā arī organizēts starptautisks uzņēmējdarbības forums "Atklāj jaunas biznesa iespējas" 2018. gada jūnijā. Sīkāka informācija par katru no pasākumiem un to rezultātiem ir pievienota pielikumā.

Izvēlētie pasākumi kopumā atbilda izvirzītajam simtgades norišu kritērijam - stāstīt Latvijas stāstu un dot ieguldījumu Latvijas tēla veidošanā – vienlaicīgi sasaucoties ar LIAA mērķiem: sekmēt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju un eksportspēju starptautiskajos tirgos, veicināt ārvalstu investīciju ieplūšanu Latvijā, kā arī veicināt tūrismu.

Simtgades norišu ietvaros īstenotie pasākumi ir snieguši lieliskus rezultātus gan Latvijas simtgades izvirzīto mērķu sasniegšanā, tai skaitā sekmējot Latvijas atpazīstamību un pozitīva valsts tēla radīšanu, gan veicinājuši uzņēmējdarbības un tūrisma politikas mērķu sasniegšanu. Tā, piemēram, 2018. gadā Eiropas Savienībā tūrisma naktsmītnēs pavadīto nakšu skaits vidēji pieauga par 2.2%, bet pēc “Eurostat” datiem visstraujākais pieaugums novērots tika Latvijā, kur tūrisma naktsmītnēs pavadīto nakšu skaits pieauga par 8.3 %. Savu artavu tūristu piesaistē nenoliedzami deva plašais valsts simtgades pasākumu klāsts, tajā skaitā arī LIAA īstenotā vietējā tūrisma veicināšanas kampaņa 2017. un 2018.gadā. Pateicoties šai kampaņai, pēc vairāku gadu pārtraukuma atkal tika atjaunota un stiprināta “Atklāj Latviju” zīmola atpazīstamība un nozīme. Tāpat kampaņa rosināja ne vien apceļot Latviju, bet arī savu reģionu un novadu, tādējādi veicinot tuvības un patriotisma sajūtu un vienlaicīgi motivējot ceļotājus būt aktīviem un aicināt iesaistīties arī citus.

Savukārt 2018. gadā īstenotais starptautiskais uzņēmējdarbības forums "Atklāj jaunas biznesa iespējas" ne tikai sekmēja Latvijas atpazīstamību un veicināja pozitīva valsts tēla veidošanu, bet arī veicināja ārvalstu investīciju piesaisti un radīja iespēju jaunu sadarbības tīklu veidošanai, nodrošinot informāciju ārvalstu kompānijām – potenciālajiem investoriem un sadarbības partneriem - par Latvijas uzņēmējdarbības vidi. Forumā piedalījās 1265 interesenti – 583 Latvijas uzņēmējdarbības pārstāvji (uzņēmēji, institūciju pārstāvji) un 682 ārvalstu viesi (ārvalstu kompāniju pārstāvji).

Lieliskus rezultātus ir sniegusi biznesa informācijas centra “Magnetic Latvia” (turpmāk – BIC) izveide lidostā “Rīga”, kura darbība turpinājās no 2018. gada līdz pat 2020. gada novembrim, kad tas tika slēgts COVID-19 krīzes izraisītā lidostas apmeklētāju skaita dramatiskā krituma dēļ. BIC tika veidots kā Latvijas uzņēmumu pieredzes stāstu un sasniegumu telpa, kas ikvienam lidostas viesim sniedza pirmo iespaidu par Latviju – daudzpusīgu, radošu un uz attīstību orientētu valsti. “Magnetic Latvia” biznesa centrā tika prezentēti Latvijas sasniegumi, sniegtas konsultācijas par uzņēmējdarbības attīstības jautājumiem, kā arī piedāvātas telpas, kur uzņēmēji varēja organizēt savas tikšanās.

Kopumā centrā bija izstādīta vairāk nekā 70 Latvijas uzņēmumu produkcija.

Pēc uzņēmumu aptaujām par BIC darbības efektivitāti secināts, ka produktu izvietošana BIC daudziem Latvijas uzņēmējiem deva iespēju saņemt pasūtījumus, kā arī noslēgt ilgtermiņa sadarbības līgumus ar jauniem biznesa partneriem. Piemēram, AW Latvia, NORDI Furniture, Beloved boards, Ars Tela, Rubrig un citiem. BIC ticis izmantots kā veiksmīgs mārketinga kanāls savu produktu popularizēšanai.

Simtgades pasākumu īstenošana ir sniegusi nenovērtējamu pieredzi vērienīgu kampaņu un pasākumu īstenošanā, kas ļauj izvērtēt un, balstoties pieredzē, veiksmīgi plānot līdzīgas norises.

Finanšu ministrija

VAS “Latvijas Loto”

Gatavojoties Latvijas simtgadei, 2017. gada aprīlī VAS “Latvijas Loto” un Finanšu ministrija nāca klajā ar īpašu dāvanu Latvijai un tās iedzīvotājiem – lielo *Simtgades loteriju*. Tā ir īpaša nacionāla mēroga momentloterija, kas saliedē iedzīvotājus un stimulē patriotisku noskaņojumu plašās sabiedrības masās, neatkarīgi no tautības, dzimuma un dzīvesvietas.

Loterijas unikalitāte slēpjas gan lielajos laimestos, gan biļešu dizainā un labdarības mērķī. Lielais laimests 100 000 *euro* līdz loterijas nākšanai klajā bija lielākā summa, ko jebkad bijis iespējams laimēt Latvijas momentloterijās, turklāt šādi laimesti bija katras sērijas četras biļetēs. No 2017.gada aprīļa līdz 2021.gada 30. septembrim laimēti 35 laimesti simts tūkstošu *euro* vērtībā, 177 laimesti desmit tūkstošu eiro vērtībā, kā arī citi mazāki laimesti.

Taču vēl lielāku nozīmi mēs piešķiram biļešu dizainam, kas ir unikāls visas Eiropas kontekstā, un loterijas labdarības mērķiem.

Simtgades loterijas biļešu dizaina tapšanā piedalījušies spilgti dažādu paaudžu un tautā mīlēti mākslinieki – Džemma Skulme, Frančeska Kirke, Dace Lielā, Aivars Vīlipsons, Vija Zariņa, Juris Jurjāns, Imants Vecozols, Ieva Iltnere, Evards Grūbe u.c., kā arī daudzi jaunie talanti – šobrīd kopā 60 Latvijas mākslinieki, taču viņu skaits ar katru biļešu sēriju turpina augt. Biļetes rotā šo meistarību mākslas darbi, kas veidoti par Latvijas tautas vērtībām – cilvēkiem, tradīcijām, dabu. Katrs loterijas spēlētājs var saglabāt šo loterijas biļeti un līdz ar to – daļu no Latvijas mākslas vērtībām.

Tāpat jāatzīmē labdarības mērķis, kas sasniegts ar šīs loterijas palīdzību. Kopš 2018.gada katru gadu 200 000 *euro* no loterijas ieņēmumiem tiek novirzīti Latvijas vidusskolu perspektīvāko absolventu stipendijām. Noslēdzoties 2017./2018. mācību gadam, 500 *euro* stipendiju saņēma 347 spožākie Latvijas vidējo izglītības iestāžu absolventi. 2018./2019. mācību gada izskaņā stipendijas saņēma 356 absolventi, 2019./2020. mācību gadā – 342 absolventi, 2020./2021. mācību gadā – 342 absolventi. Kopumā stipendijas saņēmuši 1387 Latvijas jaunie talanti.

Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas tika izmantotas projekta sākumposmā. Īpaši atzīmējama ir *Simtgades loterijas* mākslas darbu izstāde *Simtgades biroja* telpās Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Projektam attīstoties, tikām aicināti neturpināt piederības zīmes lietošanu.

Simtgades loterija ir līdz šim nozīmīgākais nacionālās momentloterijas projekts VAS “Latvijas Loto” vēsturē. Tas ir izvērties par ilgtspējīgu projektu, kas arvien turpinās un kura popularitāte un aktualitāte ar katru gadu pieaug.

VSIA “Latvijas proves birojs”

VSIA “*Latvijas proves birojs*” 2018.gadā realizēja divus Latvijas simtgades pasākumus:

- Latvijas dārgmetālu izstrādājumu zīmogošana ar speciālu simtgades zīmogu;
- Konvencijas par dārgmetālu izstrādājumu pārbaudi un zīmogošanu Pastāvīgās

komitejas un Starptautiskās proves iestāžu asociācijas sēdes norise Rīgā.

Ņemot vērā, ka abi projekti bija mērķēti dažādām auditorijām, kā arī to sasniedzamie mērķi bija dažādi, tad VSIA *“Latvijas proves birojs”* guva plašu pieredzi šādu pasākumu organizēšana. Pasākumu forma tika izvēlēta ar mērķi popularizēt Latvijas tēlu, kā arī tuvināt valsts pārvaldi individuālai personai, kā arī veicināt citu valstu pārstāvju informētību par Latviju. Plānotie pasākumi bija mērķēti šaurākai auditorijai, tomēr ļāva akcentēt personās saistību ar valsts jubileju, tādejādi iekļaujoties simtgades pasākumu kopējā gaisotnē.

Kopumā mērķi tika pilnībā sasniegti, nodrošinot gan sabiedrības pārstāvjiem iespēju iemūžināt simtgades simbolus personiskajās rotaslietas, gan sniedzot pietiekami plašu publisku informāciju par pasākumiem. Iegūtā pieredze nākotnē ļaus precīzāk noteikt pasākumu mērķauditoriju un formulēt pasākumu sasniedzamos mērķus. Izstrādātās komunikācijas vadlīnijas bija noderīgas un veicināja vienotu materiālu vizuālo noformējumu.

Iekšlietu ministrija

Iekšlietu nozare aktīvi piedalījās Latvijas simtgades atzīmēšanā. Iekšlietu nozares aktivitātes bija vērstas uz valsts vienotības un piederības sajūtas spēcicināšanu, valstiskuma apziņas stiprināšanu un Latvijas valstiskuma vēstures aktualizēšanu, godinot valsts dibinātājus un pieminot notikumus, kas ietekmējuši Latvijas valsts izveidi.

Ar vērienīgu Iekšlietu ministrijas organizētu pasākumu - akciju "Apskauj Latviju", aizsākās Latvijas valsts simtgades svinības 2017. gada 4. maijā. Akcijas ietvaros ar plašu vietējo iedzīvotāju iesaisti un valsts augstāko amatpersonu dalību 43 Latvijas pierobežas pašvaldībās simboliski tika iestādīti Latvijas valsts simtgades ozoli. Šāds formāts tika izvēlēts, lai norise uzrunātu, iesaistītu un saliedētu lielu skaitu Latvijas iedzīvotāju. Šis pasākums kļuva arī par paliekošu vērtību un tradīciju, un rosināja Latvijas iedzīvotājus un Latvijas draugus pievienot iniciatīvas un labos darbus kā īpašu dāvanu Latvijas dzimšanas dienas svinībām.

Latvijas simtgade bija arī piemērots brīdis, lai sabiedrību iepazīstinātu ar iekšlietu dienestu vēsturi.

Nozīmīgi un vēsturē paliekoši darbi ir sadarbībā ar Latvijas Televīziju mākslinieciski augstā līmenī izveidotās trīs filmas par Valsts policijas, Valsts robežsardzes un Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienestu izveidi un attīstību simts gadu periodā, informējot un izglītojot sabiedrību par nozares vēsturi un mūsdienu notikumiem.

Taču filmas nav tikai augstvērtīgi audiovizuāli darbi. To izveides procesā iekšlietu dienesti sadarbībā ar raidījuma veidotājiem deva nozīmīgu ieguldījumu dienestu vēstures izpētē, atklājot plašākai sabiedrībai līdz šim mazāk zināmus vēstures faktus. Filmu izveidē veiksmīgi izmantotie mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi radīja lielu skatītāju interesi. Filmas autori gan atdzīvināja senas fotogrāfijas, gan iedziļinājās vēl joprojām tautas atmiņā esošu lietu materiālos. Arī tas, ka filmas tika veidotas nacionālā pasūtījuma ietvaros un pārraidītas sabiedriskās televīzijas ēterā, ļāva aptvert ļoti plašu skatītāju auditoriju, tādā veidā sasniedzot izvirzītos mērķus sabiedrības informēšanā un izglītošanā.

Vēstures apkopošanā un saglabāšanā savu ieguldījumu sniedza arī mazāka mēroga, taču ne mazāk nozīmīgi pasākumi.

Godinot policijas darbiniekus kopš Valsts policijas dibināšanas 1918. gadā, kuri gājuši bojā, pildot dienesta pienākumus, tika izveidota Bojāgājušo policistu piemiņas siena ar stilizētām piemiņas zīmēm katram policistam, kurš gājis bojā, pildot dienesta pienākumus. Visos gadījumos, ja bija pieejami arhīva materiāli, tika izveidots apraksts par katru bojāgājušo policistu un bojāejas apstākļiem. Šis pasākums veicinās Latvijas iedzīvotāju zināšanas un izpratni par Valsts policijas veidošanos, attīstības vēsturi, apstākļiem, kādos gājuši bojā Valsts policijas darbinieki, Valsts policijas darbinieku lomu Latvijas valsts tapšanā un drošības aizsardzībā.

Savukārt simtgades pasākumu laikā izdotā grāmata "Valsts policija. Vakar, šodien, rīt" aptver Valsts policijas vēsturi no dibināšanas brīža līdz mūsdienām, satur mūsdienu policijas un tās uzdevumu aprakstu un sniedz ieskatu nākotnes attīstības virzienos.

Arī Valsts robežsardze ar grāmatu "Valsts robežsardzei 100", kurā ietverti daudz vēsturiski fotoattēli, ir devusi hronoloģisku atskatu uz Valsts robežsardzes dibināšanu, izveidi un attīstību.

Vēl jāatzīmē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta organizētais Baltijas valstu čempionāts ugunsdzēsības sportā, lai sabiedrībai parādītu ugunsdzēsēju glābēju profesijas

daudzpusību, piederības sajūtu savai valstij un atbildību par iedzīvotājiem, kā arī, lai stiprinātu sadarbību starp Baltijas valstu ugunsdzēsības dienestiem.

Visas simtgades atzīmēšanas ietvaros iekšlietu nozares radītajos darbos un to publicitātē ir ņemtas vērā vienotās komunikācijas vadlīnijas, tajā skaitā arī piederības zīmes lietošana. Pateicoties vadlīnijām, valsts pārvaldes pārstāvētās nozares varēja sekmīgi pozicionēties kā vienots veselums, tādā veidā simbolizējot visas tautas vienotību, sagaidot un atzīmējot šo vēsturiski nozīmīgo valsts jubileju.

Īstenotie pasākumi ir sekmējuši jaunu tradīciju veidošanos, piemēram, pie iestādītajiem simtgades ozoliem pašvaldības rīko savus svinīgos pasākumus. Arī Valsts robežsardze rīkoja lāpu skrējienus, iekļaujot maršrutā 100 ozolus.

Kultūras ministrija

Jau 2014. gada 27. jūnijā Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika pirmā Kultūras ministrijas organizētā diskusija “Latvijai – 100”, piedaloties ministrijas padotībā/ pārraudzībā esošo nacionālo kultūras iestāžu vadītājiem un citu resoru iestāžu/muzeju vadītājiem. Pasākuma galvenais uzdevums bija ievadprezentācijā iepazīstināt ar Latvijas valsts simtgades svinību mērķiem, programmu un organizāciju, apmainīties ar viedokļiem, kā arī aicināt institūcijas sagatavot un iesniegt īsas Latvijas valsts simtgadei veltītu projektu ieceres.

Kultūras ministre Dace Melbārde aicināja diskusijas dalībniekus, gatavojot savus simtgades svinību projektus, vienmēr sekot līdzi tam, vai idejas palīdz sasniegt uzstādītos mērķus:

- 1) stiprināt valsts piederības sajūtu;
- 2) aktualizēt Latvijas vēsturi (kino un teātra mākslas iespēja);
- 3) definēt 21. gadsimta Latvijas identitāti (kultūra ir nozīmīgs spēks 21. gs. Latvijas identitātes veidošanā);
- 4) audzināt jauniešos patriotismu, piederības apzināšanos.

Vienlaikus ministre aicināja domāt programmas piecu gadu garumā (2017–2021) un padomāt par šādiem jautājumiem:

- 1) Vai varam uzsākt jaunus ilglaicīgus projektus?
- 2) Kā iesaistīt projektos bērnus un jauniešus?
- 3) Visam jābūt ar profesionāli integrētu pieeju, ar atvērtību;
- 4) Kas ir tās formas, tās idejas, kuras piedāvāt biznesa ļaudīm?

2014. gadā kultūras institūcijas bija aizņemtas, īstenojot Rīgas – Eiropas Galvaspilsētas 2014 – projektus, un gatavojās 2015. gada Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē kultūras/publiskās diplomātijas programmai, tādēļ tajā pašā laikā plānot konkrētos mērķos-uzdevumos balstītus pasākumus/notikumus 2017.–2021. gadam Latvijas valsts simtgades svinībām Latvijā un pasaulē bija patiešs izaicinājums. Daudzas kultūras institūcijas kā Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, VSIA “Valsts akadēmiskais koris “Latvija””, VSIA “Latvijas Koncerti”, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, Nacionālais Kino Centrs, Latvijas Nacionālā opera un balets, Latvijas Nacionālā bibliotēka u. c. gatavojās ļoti nopietni, jo redzēja, ka Latvijas valsts simtgades programma nodrošinās 2014. un 2015. gadā uzsākto projektu ilgtspējīgu attīstību.

Latvijas valsts simtgades programma tika plānota, domājot par pēctecības nodrošināšanas nepieciešamību ilgtermiņa iniciatīvām, kas apliecinājušas ievērojamus un sabiedrībai nozīmīgus rezultātus. Šāda iniciatīvas ir, piemēram, programma “Latvijas skolas soma”, Latvijas kino jomas attīstība, Latvijas Nacionālās enciklopēdijas uzturēšana un attīstība, Baltijas valstu sadarbība Baltijas Kultūras fonda ietvaros, Latvijas kultūru reprezentējošas ekspozīcijas izveide valsts muzejos un Latvijas literatūras eksporta platforma un dalība Frankfurtes grāmatu tirgū.

2015. gada jūnijā, pārplānojot Kultūras ministrijas iekšējos resursus, tika izveidots Kultūras ministrijas Latvijas valsts simtgades birojs, kas koordinēja visu svētku programmu un kura paspārnē tapa arī Kultūras ministrijas projekti sadarbībā ar citām ministrijām, pašvaldībām u. c., tāpat norisinājās arī dažādas Latvijas valsts simtgades biroja veidotās iesaistes akcijas. Kultūras ministrijas kultūrpolitikas nodaļa/sabiedrisko attiecību nodaļa visu svinību laiku strādāja ciešā sadarbībā ar Latvijas valsts simtgades biroju, izstrādājot un realizējot vienotās komunikācijas vadlīnijas.

Labklājības ministrija

Kā veltījumu Latvijas 100. gadadienai, Labklājības ministrija īstenoja trīs pasākumus: izveidoja dokumentālo filmu "Manas saknes ir stipras", noorganizēja konferenci "Latvijai – 100, Bērnu tiesību aizsardzības likumam – 20", kā arī īstenoja brīvprātīgo godināšanas pasākumus, tai skaitā Goda zīmes pasniegšanu Starptautiskajā brīvprātīgo dienā.

Dokumentālā filma "Manas saknes ir stipras" (turpmāk – Filma) ir 26 minūtes gara videofilma par Latvijas galveno vērtību – cilvēkiem, kuru saknes ir ģimenē. Filmas galvenais vēstījums veidots kā daži konkrēti iedvesmojoši stāsti par Latvijas cilvēkiem, kas spējuši par spīti dažādiem dzīves samezglajumiem nostāties uz kājām un raugās uz dzīvi Latvijā ar nākotnes cerībām. Filmā tās varoņi ar savu ikdienas dzīvi, darbu un piemēru rāda, cik liela loma katra dzīvē ir ģimenei kā visa pamatam. Filmas galvenais uzdevums – uzsvērt ģimeniskās, nacionālās identitātes vērtības un dzīvot prieku, kas tad summējoties arī rada Latvijas valsts pamatus.

Filma veidota ar mērķi, lai stiprināta nacionālo identitāti, celtu pašapziņu, veicinātu ģimenes vērtību sabiedrībā stiprināšanu, kā arī parādītu spilgtus piemērus par Latvijas galveno vērtību – cilvēkiem, kuru spēks sakņojas ģimenē un darba tikumā un kuri, pārvarot dažādas grūtības, sasnieguši savus mērķus un ir par piemēru saviem līdzcilvēkiem. Svarīgi parādīt piemērus, kā cilvēkam atbalstu ir sniegusi valsts, piedāvājot Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) piedāvātos pakalpojumus. Filma paliks arī kā dokumentāls vēstījums nākamajām paaudzēm.

Filmu varēja noskatīties jebkurš Latvijas iedzīvotājs un īpaši tika uzrunāti seniori un personas ar īpašām vajadzībām, filmu demonstrējot valsts sociālās aprūpes centru filiāļu iemītniekiem un darbiniekiem.

Nozīmīga Labklājības ministrijas atbildības joma ir bērnu tiesību aizsardzība un laikā, kad noritēja Latvijas 100. gadadienas pasākumi, Bērnu tiesību aizsardzības likumam apritēja 20. gadi. Atzīmējot abas šīs gadadienas 2018. gada 15. maijā Rīgas Pilī tika organizēta konference "Latvijai – 100, Bērnu tiesību aizsardzības likumam – 20" (turpmāk - Konference), tādejādi iezīmējot atskaites punktu paveiktajam bērnu interešu un tiesību aizstāvības jomā. Konferences mērķis bija apzināt galvenās problēmas, kas traucē bērnu vienlīdzīgu tiesību un iespēju nodrošināšanai, kā arī iespējām saņemt kvalitatīvus un aktuālajās vajadzībās balstītus sociālos pakalpojumus. Lai rastu iespējamus risinājumus un dalītos labās prakses piemēros, konferencē ar savu pieredzi un redzējumu dalījās Latvijas un ārvalstu jomas eksperti.

Konferences pirmajā daļā tika sniegts vēsturisks atskats uz bērnu tiesību aizsardzības sistēmas veidošanās procesu, kā arī uzklusāta ārvalstu ekspertu pieredze. Eksperti no UNICEF un Čehijas (I.Plavgo, Apvienoto Nāciju Starptautiskā Bērnu fonda UNICEF pētniece, un Terezie Pemova, Čehijas Republikas Nacionālā bērnu un ģimeņu institūta izpilddirektore) dalījās pieredzē par sociālo pakalpojumu pieejamību bērniem un viņu ģimenēm, pasākumiem vardarbības ģimenē mazināšanai, kā arī pieredzi, virzoties uz deinstitucionalizācijas procesu. Konferences otrajā daļā tika diskutēts par valsts politiku vienlīdzīgu iespēju bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanā, kā arī par pieejamo atbalstu ģimenēm ar bērniem. Konferences gaitā atspoguļots ne tikai speciālistu redzējums, bet arī nodrošinātas paneldiskusijas par turpmāko vīziju – kā pilnveidoties bērnu tiesību aizsardzības nozarei Latvijā, kāds ceļš ejams bērnu tiesību politikas īstenošanai.

Konferencē iegūtā informācija un pieredzes apmaiņa, kalpo kā pieturas punkts paveiktajam un kā sākumpunkts jaunām politikām un darbībām bērnu labāko interešu ievērošanā gan tieslietu jomā, gan izglītības, gan veselības aprūpes nodrošināšanā.

Minētā pasākuma ietvaros, lai akcentētu Latvijas valsts simtgades gada nozīmību arī bērnu un jauniešu auditorijai, tika organizēti pieci skolēnu reģionālie forumi. Forumos tika nodrošināta iespēja piedalīties un diskutēt par cieņpilnas vides nodrošināšanu skolās ikvienam mūsu valsts skolēnam. Skolēnu reģionālajos forumos skolēniem izdalītas īpaši noformētas zibatmiņas. Visi informatīvie materiāli, tajā skaitā, izgatavotās zibatmiņas bija ar Latvijas simtgades un Bērnu tiesību aizsardzības likumam - 20 simboliku, kas ilgtermiņā pasākuma dalībniekiem atgādinās par konferencē dzirdēto.

Konference un skolēnu reģionālie forumi tiešā un netiešā veidā skāra Latvijas sabiedrību kopumā, īpašu uzmanību veltot bērniem un jauniešiem, kā arī ģimenēm ar bērniem. Uz konferenci tika aicināti augstākās valsts amatpersonas un visu pašvaldību vadītāji un divi ārvalstu eksperti. Kopumā konferencē piedalījās ap 220 dalībnieki. Konferences gaitā tika nodrošināta interneta tiešraide, palielinot attālināto konferences dalībnieku skaitu un nodrošinot pēc iespējas lielākas auditorijas klātbūtni. Tika dota iespēja iesūtīt jautājumus gan tiešraides skatītājiem, gan klātienē klausītājiem.

5. decembrī visā pasaulē tiek atzīmēta Starptautiskā brīvprātīgo diena un Brīvprātīgo godināšanas pasākums, kas 2018. gadā Latvijā noritēja jau piekto reizi, šoreiz tika sasaistīts arī ar Latvijas 100. gadadienu. Brīvprātīgo godināšanas pasākumi notika Jelgavā un Daugavpilī 5. decembrī, Liepājā 6. decembrī un Valmierā 7. decembrī. 24. novembrī Brīvprātīgo godināšana notika Rīgā pasākumā “Gada brīvprātīgais 2018”. Par katru Goda zīmes (sudraba piespraude) saņēmēju tika sagatavots video stāsts, kas arī šodien kalpo kā labais piemērs un ir apskatāms [youtube.com](https://www.youtube.com) kanālā.

Brīvprātīgo godināšanas pasākumu, kā vienu no Latvijas simtgades svinību pasākumiem, NVA izvēlējās, jo ir aktīvi iesaistīta informācijas apmaiņas procesā par brīvprātīgā darba iespējām, nodrošinot un koordinējot informācijas apmaiņu starp personām, kuras vēlas veikt brīvprātīgo darbu un brīvprātīgā darba organizētājiem. 2018. gads bija arī Dziesmu un deju svētku gads, kura nodrošināšanā tika piesaistīti aptuveni 2000 brīvprātīgo.

Brīvprātīgo godināšanas pasākums tiešā un netiešā veidā skāra Latvijas sabiedrību kopumā, tai skaitā īpaši uzrunāti tika Latvijas reģionu iedzīvotāji un jaunieši. Organizētāji bija parūpējušies par lielāku godināšanas publicitāti un video sižeti par godinātajiem brīvprātīgā darba organizatoriem un veicējiem bija pieejami [facebook.com](https://www.facebook.com). Par organizētajiem notikumiem, veidotajiem video sižetiem no dalībniekiem saņemtas vairākas pozitīvas atsauksmes. Svarīgākie ieguvumi – tika uzturēta brīvprātīgo godināšanas tradīcija, kas turpinās arī šodien, izdota brīvprātīgā darba rokasgrāmata BRIVPRATIGIE.LV, kas arī tagad pieejama elektroniskā veidā, tika realizēta starptautiska konference “Brīvprātībā – mans sirdsdarbs”. Šie svarīgie notikumi un izdevums turpina pozitīvi ietekmēt brīvprātības attīstību Latvijā.

Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas un simtgades logo Labklājības ministrija izmantoja gan mājaslapā, gan darbinieku e-paraksta zonā, gan citos ar šo projektu saistītajos materiālos.

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk – Padome) ir saņēmusi Kultūras ministrijas (turpmāk – KM) 2021.gada 23.septembra vēstuli Nr.10.1-1/1643 “Par Latvijas valsts simtgadē realizēto norišu kopsavilkumu”.

Padome informē KM, ka Latvijas valsts simtgades (turpmāk arī – LV100) norises īstenoja VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk – Latvijas Radio) un VSIA “Latvijas Televīzija” (turpmāk – LTV) sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, kura izpildes uzraudzību tolaik nodrošināja Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome. Padome vērš uzmanību, ka kopš 2021.gada 4.augusta sabiedriskā pasūtījuma izpildes uzraudzība vairs nav Padomes kompetencē, jo šīs funkcijas ir pārņēmusi Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome.

Padome informē, ka Latvijas valsts simtgades ietvaros sabiedriskajos medijos vairāku gadu garumā tika atainotas dažādas simtgades norises, lai padarītu tās pieejamas plašākai auditorijai gan Latvijā, gan diasporas mītnes zemēs, kā arī līdzās oficiālajiem notikumiem, koncertiem, dokumentālajām un mākslas filmām, kā arī ziņu izlaidumiem un informācijai par notikumiem simtgades kontekstā Latvijā un pasaulē, veidoti oriģinālrādījumi un oriģināls digitālais saturs. Daļa no LTV satura producēta LTV, bet liela daļa arī veidota sadarbībā ar neatkarīgajiem producentiem un svētku organizētājiem. Nozīmīgs simtgades notikumu satura apjoms veltīts XXVI Latviešu vispārējiem Dziesmu un deju svētkiem. Pateicoties LV100 finansējumam, Latvijas Radio ir tapis žanriski un formātos daudzveidīgs saturs, kas būs laikmeta liecības nākotnei, jo šis saturs ir ticis arhivēts. Simtgades pasākumu atainojums ir bijis pieejams gan sabiedrisko mediju lineārajās programmās televīzijā un radio, gan arī digitālajās platformās LSM.lv un REplay.lv visā pasaulē dažādām auditorijām vairākās valodās.

Kā būtiskākos ieguvumus Latvijas Radio norādījis, ka, pateicoties LV100 finansējumam, Latvijas Radio visās savās programmās varēja radīt lielu apjomu augstas kvalitātes, kultūrvēsturiskā mantojuma satura vienību un projektu. Viss LV100 programmas finansētais saturs ir arhivēts – atrodams Latvijas Radio mājas lapā, kā arī liela daļa satura arī nākotnē tiks pārraidīta atkārtojumos. Papildu finansējums Latvijas Radio ļāva arī eksperimentēt, izmēģināt jaunus formātus, īstenot senas un ne tik senas ieceres, kam Latvijas Radio budžetā līdzekļu nepietika. LV100 bija programma, kas ļāva arī Latvijas Radio noteikt augstākus kvalitātes standartus satura veidošanai. Latvijas Radio norāda, ka būtu gatavi iesaistīties līdzīgos projektos arī nākotnē. LTV norādījusi, ka tā nodrošinājusi augstas kvalitātes un liela apjoma saturu, kura radīšanai un producēšanai bijis nepieciešams gan augsti izglītoti un radoši cilvēkresursi, gan arī tehnoloģiskais nodrošinājums un izpratne par mediju lietotāju paradumiem, kultūras procesiem, Latvijas vēsturi un notikumiem. LTV veikusi arhivēšanas funkciju lielākajai daļai notikumu, pasākumu un jautājumu atbilstoši licences un autortiesību nosacījumiem.

Kopumā sabiedriskie mediji devuši iespēju sabiedrībai piedalīties notikumos un kopā ar pasākumu un notikumu veidotājiem svinēt simtgadi vairāku gadu garumā. Nodrošināta valstiski nozīmīga un laikmetam būtiska satura ilgspēja un pieejamība, kā arī iespēja sekot līdzi aktualitātēm. Latvijas valsts simtgades saturs ir sasniedzis dažādas auditorijas grupas dažādās Latvijas vietās un visā pasaulē. Ir uzrunāta auditorija, kas ir gan bērni un jaunieši, gan jaunās ģimenes un seniori. Saturs bijis pieejams dažādās valodās un sasniegtas arī mazākumtautības. Tāpat ir veidots papildu saturs par nozīmīgiem vēstures notikumiem un personībām, kā arī par atjaunotās Latvijas pagrieziena punktiem, tā izglītojot un iepazīstinot sabiedrību ar nozīmīgām tēmām un būtisku informāciju. Informācija un saturs bija un ir pieejams dažādās platformās un formātos, nodrošinot plašākas auditorijas piesaisti atbilstoši tās mediju lietošanas paradumiem. Sabiedriskajos medijos iegūtas jaunas tehniskās zināšanas atbilstoši nepieciešamajiem risinājumiem un iespējām, kā arī attīstīta sadarbības un kontaktu

bāze, kā arī veidoti jauni satura formāti. Latvijas Radio žurnālistiem Latvijas valsts simtgades norišu atainošana ietvēra jaunus izaicinājumus un iespējas piepildīt radošās idejas un jaunus veidus, kā runāt ar klausītāju un sabiedrību kopumā. Pieredzi (dažādie formāti, žurnālistikas paņēmieni, unikāli projekti, atbalsts pašmāju māksliniekiem u.c.), kas gūta Latvijas simtgades satura veidošanā, Latvijas Radio turpina izmantot un tas ir labs ieguldījums arī Latvijas Radio nākotnē.

Sabiedriskie mediji ir norādījuši, ka uzkrātā pieredze vēlāk izmantota citu satura projektu radīšanā un attīstībā. Latvijas Radio LV100 atbalsta ietvaros radītie darbi ir sasnieguši auditoriju arī EBU klausītāju tīklā, kā arī atsevišķi LV100 ietvaros veidotie eksperimentālie projekti ir pārņemti Latvijas Radio programmā un tiek turpināti, finansējot to izveidi no Latvijas Radio līdzekļiem, kas piešķirti satura veidošanai pēc sabiedrisko mediju iziešanas no reklāmas tirgus.

Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas ir bijušas noderīgas gan Latvijas Radio, gan LTV. LTV vienotās komunikācijas vadlīnijas izmantojusi pašreklāmās, radījumos, reklāmas un kopējā identitātē, arī nodrošinot plašāku simtgades vienotās komunikācijas atpazīstamību sabiedrībā. Latvijas Radio komunikācijas vadlīnijas bijušas ļoti noderīgas projekta satura marķēšanai, tostarp, digitālajā vidē. Pamatā ticis izmantots simtgades logotips. Piederības zīmes lietojums ticis skaņots ar simtgades biroja atbildīgajām personām – saziņas process vienmēr bijis ātrs un profesionāls no biroja darbinieku puses.

Nobeigumā Padome uzsver, ka Latvijas valsts simtgades norišu atainošanas projekts ir bijis veiksmīgs un nozīmīgs Latvijas kultūras mantojuma bagātināšanā un saglabāšanā turpmākajām paaudzēm, ir ticis radīts liels apjoms kvalitatīva vietējā oriģinālsatura, kā arī stiprināta Latvijas informatīvā un kultūrtelpa. Padome pateicas Kultūras ministrijai par būtisku ieguldījumu šī projekta īstenošanā.

Latvijas Radio

Atbildot uz Jūsu 2021.gada 30.septembra vēstuli Nr.100/3-3, sākotnēji vēlamies pateikties par iespēju VSIA “Latvijas Radio” (turpmāk tekstā LR) būt daļai no Kultūras ministrijas veidotās Latvijas simtgades (turpmāk tekstā LV100) programmas. Pateicoties programmā atvēlētajam finansējumam, LR visās savās programmās varēja radīt lielu apjomu augstas kvalitātes, kultūrvēsturiskā mantojuma satura vienību un projektu. Viss LV100 programmas finansētais saturs ir arhivēts - atrodams LR mājas lapā, kā arī liela daļa satura arī nākotnē tiks pārraidīta atkārtojumos. Papildu finansējums LR ļāva arī eksperimentēt, izmēģināt jaunus formātus, īstenot senas un ne tik senas ieceres, kam LR budžetā līdzekļu nepietika. LV100 bija programma, kas ļāva arī pacelt LR kvalitātes līmeni un mēs būtu ļoti pateicīgi iesaistīties šādās programmās arī turpmāk.

Atskaites turpinājumā sniegsim nelielu pārskatu par LR daļību LV100 programmā.

LR piecas programmas ir mērķētas uz visplašāko auditoriju, tāpēc, ik gadu, veidojot LV100 finansējuma piesaistes plānu, tika analizēta nepieciešamība pēc papildu satura dažādās mērķgrupās un auditorijās, arī LR programmās. Pārsvarā LR par LV100 papildu līdzekļiem radīja ļoti plašu satura piedāvājumu (par to nedaudz vēlāk), bet, arī veidoja plašus projektus, kā piemēram, akciju “Gadsimta garālā līgodziesma” LR2 kanālā – kas vienlaikus bija gan mūsu kopības apzināšanās, gan vēstījums pārējai pasaulei par mūsu unikālajām dziedāšanas un līgo tradīcijām. Līgodziesma no saules lēkta līdz saules rietam ar LR2 ētera starpniecību simboliski izvijās cauri visai Latvijai (ietverot arī ārvalstīs dzīvojošu latviešu kolektīvus) kopīgā dziedāšanā, pulcējot dažādu novadu muzikālos kolektīvus, kā arī folkloras kopas,

vairojot to publicitāti. Ar LV 100 atbalstu akcija izskanējusi 2018. un 2019. gadā, šajā akcijā tika iesaistīti arī citu kanālu darbinieki.

Šogad, komponista Imanta Kalniņa vārda dienā, 1. jūlijā ēterā, pateicoties LV100 programmai izskanēja īpašs koncerts - "Radio Imantdienā". Tradicionāli LR2 ir bijis klātesošs Imantdienas brīvdabas koncertā, dāvājot klausītājiem iespēju baudīt komponista mūziku, bet šogad bija iespēja sarīkot pašiem savas Imantdienas, bet komponista Gunāra Freidenfelda 80 gadu jubilejas koncertā satikās solisti, izdziedot ne tikai populārākās un tautā iemīļotās melodijas, bet arī jaunradītus skaņdarbus. Par LV100 finansējumu, LR organizējis vairākus koncertus, arhivējot un pārraidot šos ierakstus. Vēl kā projekta piemēru vēlamies minēt Austras balvas konkursu un koncertu LR5 kanālā, kas patiecoties LV100 bija iespēja atpazīstamību iegūt latviešu jaunajiem izpildītājiem, komponistiem. Gribam uzsvērt vēl vienu ļoti veiksmīgu un LR ļoti svarīgu LV100 projektu, kas notika šī gada 7.janvārī – Klasikas 25 gadu jubilejas koncerts, kas bija izcils mūzikas dzīves notikums sarežģītajos pandēmijas apstākļos, ko pārraidīja ne tikai LR un LTV, bet arī 8 Eiroradio dalībvalstis un kas tika nominēts balvai „Kilograms kultūras”. Par koncertu esam saņēmuši arī neskaitāmas klausītāju/skatītāju atsauksmes – tas šajā pandēmijas laikā, kad kultūras dzīve bija apstājusies, tika nosaukts kā balzāms dvēselei.

Atgriežoties pie satura vienībām, vēlamies minēt dažus piemērus. Latvijas valsts simtgades norišu ietvaros 2021. gadā LR 4 sāka veidot raidījumu ciklu „Latvijas mūzikas leģendas”, kas iepazīstina cittautesus un krieviski runājošos klausītājus citās zemēs ar Latvijas mūzikas klasiķiem (Elfrīda Pakule, Ringolds Ore, Pēteris Grāvelis, Kārlis Baumanis u.c.) un mūsdienu zvaigznēm (Zanda Švēde, Elīna Garanča, Aivars Kalējs, Pēteris Vasks u.c.)

„Latvijas mūzikas leģendas” tika atzīts kā ļoti spēcīgs kultūras analītikas projekts LR4 programmu klāstā. Katrā raidījumā kopā ar Latvijas mūzikas ekspertiem atraktīvā veidā tika stāstīts par kultūras jomas pārstāvju ieguldījumu Latvijas un pasaules kultūras nemateriālajā mantojumā. Vienlaicīgi aplūkots vēsturiskais konteksts par laiku, kad šis mūziķis darbojies, kā katrs no viņiem ar savu daiļradi nesa Latvijas valsts vārdu pasaulē.

Cikls „Latvijas mūzikas leģendas” tiek turpināts joprojām, jo guvis atsaucību no klausītājiem ne tikai Latvijā. LR4 mājas lapas apmeklējuma dati liecina – 10% šī raidījuma klausītāji/lasītāji nāk no citām valstīm (Krievija, Ukraina, Izraēla, Baltkrievija utt.). Raidījuma „Latvijas mūzikas leģendas” fragmenti tika izmantoti arī citos LR4 raidījumos. Klausītāji/lasītāji sniedz savas atziņas, uzdod jautājumus un paši piedāvā nākamo raidījumu tematus.

Katrā raidījumu cikla publikācijā tika izmantota Latvijas simtgades piederība zīme – visiem labi zināms valsts pastāvēšanas simtgades logo.

Šis piemērs, mūsuprāt, ļoti labi ilustrē LV100 satura nozīmīgumu un tā pēctecības nepieciešamību.

Plašs LV100 satura klāsts ir bijis arī LR1 programmā. 2018. gadā LR1 pētīja divpadsmit dzimtu likteņus un to nozīmi Latvijas kultūras vēsturē raidījumā „Dzimtas saknes”, pievēršot uzmanību arī citu tautu dzimtu devumam, piemēram, lībiešu un baltvāciešu (Harro fon Hiršheida atstātais kultūrmantojums baltiešu grāmatniecībā, Paulu dzimtas līkloči mūzikā un mākslā, Zariņu dzimta - mākslinieki trijās paaudzēs ar inženiera gēniem, stāsts par lībiešu Dambergu dzimtu, Kļavu dzimtas muzikālais ciltskoks, Muižnieku dzimtas ceļi Latvijas vēsturē, Vaivodu dzimta un tās kuplais Kārklū ģimenes zars saviem senčiem velta muzeju, Pētera Pētersona dzimtā inteliģenci ieelpo kopš bērnības, Latgales laužu un māla sīkstumu atklājam kopā ar podnieku Ušpeļu dzimtu, Vazdiku dzimtas fenomens latviešu teātrī, Ansis Epners - spilgta personība Latvijas kino un viņa radošā dzimta, Nīmaņu dzimta: veconkulis Jēkabs un spēcīgais turpinājums mūsdienās.

Raidījuma „Cienījamie lasītāji. Etīdes par literatūru” autori Toms Treiberģs un Svens Kuzmins, vienlaikus būdami Latvijas literatūras procesa dalībnieki un arī interesenti par šī

procesa vēsturi, katru nedēļu studijā pārsprieda, dažādās grāmatu plauktuvēs izvēlētos, latviešu autoru darbus.

Raidījums „Talantu galerija” portretēja tās personības, kas bija iesaistītas Latvijas simtgades notikumos un ar savu darbību turpina veidot Latvijas kultūras telpu.

No 2017. gada 3. septembra līdz 2018. gada decembra beigām pirmdienās skanēja raidījums „Latvijas Dienasgrāmata”. Tas bija jauns LR 1 formāts, kurā dienasgrāmatas formā cilvēki fiksēja savu subjektīvo laika izjūtu. Atšķirībā no citiem raidījumiem, tie bija ļoti atšķirīgi stāsti gan formas, gan satura ziņā, jo tos veidoja daudzi LR žurnālisti, kuri šeit atrada savu radošo spēku jaunu izpausmi, kura ļoti atšķīrās no viņu ikdienas uzdevumiem radio. Tā kā katru nedēļu dienasgrāmatu „rakstīja” cits žurnālista uzrunāts cilvēks, tad radio ainavā ienāca cilvēki, kuri ikdienā šādā formā uzrunāti netiek – piemēram, vijolniece stacijas tunelī, cietumnieks, vecmāte, ērģelniece, kurai ir iespēja runāt par savām vientulības izjūtām; aktieris, kurš gatavo lomu un noķer brīdi, kad loma ir „noķerta” utt.. Interesanta veidojās arī aina internetā, šos stāstus, fotogrāfijas un atšifrētos tekstus saliekot vienā ainā. Te iespējams ieraudzīt Latvijas simtgades subjektīvo šķērsgrizumu.

Cikls „Gadsimts ar savu valsti”, kurā gadsimts kopš Latvijas valstiskuma tapšanas uzlūkots caur spilgtu personību prizmu. Sarunas ar vēsturniekiem un literatūrzinātniekiem tika veltītas dzejniekam Edvardam Treimanim-Zvārgulim (1866–1950), vācbaltiešu politiķim un tiesībzinātniekam Paulam Šīmanim (1876–1944), latviešu politiķim Alfrēdam Jēkabam Bērziņam (1899–1977), LPSR kultūras darbiniekam Voldemāram Kalpiņam (1916–1995), dzejniecei Vizmai Belševicai (1931–2005). Raidījumā izskanēja intervijas ar Otrā pasaules kara pretošanās kustības dalībnieci Valentīni Lasmani (1916–2018), režisoru un publicistu Jāni Streiču, žurnālistu un politikas ekspertu Alekseju Grigorjevu, politiķi, bij. Latvijas premjerministru Ivaru Godmani, aktieri, režisoru un bij. LNO direktoru Andreju Žagaru, politiķi, Eiropas Komisijas viceprezidentu Valdi Dombrovski.

#100burvjuburtiLV Latvijas simtgades kontekstā atraktīvā audio formātā bagātināja jaunākās paaudzes klausītāju zināšanas par 20 latviešu literatūras klasiķiem un viņu darbiem. Deva radošus impulsus vecākiem, vecvecākiem, bibliotēku darbiniekiem, latviešu literatūras skolotājiem u.c., kā ieinteresēt jauno paaudzi lasīt latviešu literatūras klasiķu darbus. #100burvjuburtiLV ir Latvijas Radio īpašajā grāmatplauktā mītošā Burtu Burvja sveiciens visiem bērniem Latvijas 100.dzimšanas dienā!

Aspazija, Brigadere, Rainis, Poruks, Belševica, Jaunsudrabiņš, Blaumanis, Plūdons, Skalbe, Stāraste, Baltvilks, Viks un Vācietis, Valdis, Sakse, Ziedonis, Ērgle, Birznieks – Upītis, Biki Buki, Zandere- tie nav tikai uzvārdi. Tie ir mūsu rakstnieki, latviešu literatūras pērles bērniem-simts burvju burti LV.

„Kultūras Rondo” bija klāt būtiskākajos simtgades kultūras notikumos: Starptautiskajā Londonas grāmatu tirgū (Ingvildas Strautmanes komentāri un ieraksti); par izstādi „Nepieradinātās dvēseles. Simbolisms Baltijas valstīs” vēstīja Laima Slava no Kauņas un Parīzes; par Artūra Analta uzvaru Londonas starptautiskajā dizaina biennālē stāstīja Santa Lauga, par Šveicē Lugāno atklāto jauno ekspozīciju „Rainis un Aspazija starp Latviju un Šveici” izskanēja Ingvildas Strautmanes ieraksti.

LR1 nodrošināja tiešraides no folkloras festivāla "Baltica" gājiena un lielkoncerta "Šurp, Jāņa bērni!", no „Latvijas Grāmatu izstādes 2018” Ķīpsalā, no lielākā LV100 projekta „Latvijas skolas soma” atklāšanas pasākuma.

18.novembra svētku programmā Latvijai 100 LR1 bija klāt gan tiešraidē no Nacionālā teātra, gan no 11.novembra krastmalas, kur notika militārā parāde, Latvijas un sabiedroto spēku militārās tehnikas un ekipējuma izstāde, gan no muzikālā notikuma "18.11" pie Brīvības pieminekļa un gaismas uzveduma "Saules mūžs".

2019. gadā LR1 turpināja īstenot Latvijas simtgades saturu, piedāvājot jaunu vēstures raidījumu ciklu „Neatkarības karš 1919” (autors Eduards Liniņš).

12 raidījumu cikla ideja: aplūkot visus nozīmīgākos spēkus, kuri pirms 100 gadiem bija iesaistīti Latvijas Neatkarības karā. Atsevišķi raidījumi tika veltīti: Latvijas Pagaidu valdībai

un tās bruņotajiem spēkiem, Igaunijas armijai, Polijas armijai, Antantes valstu spēkiem, partizāniem jeb t.s. „zaļajai armijai”, latviešu formējumiem dažādu karojošo pušu sastāvā bijušās Krievijas impērijas teritorijā, vācbaltiešu Landesvēram, Vācijas armijai un valstsvācu vienībām, pretboļševistiskajām („baltajām”) krievu vienībām Latvijā.

2019. gadā LR1 skanēja arī Latvijas simtgades satura raidījumu atkārtojumi: „Dzimtas saknes”, „Cienījamie lasītāji. Etīdes par literatūru.” „#100burtuburvjiLV”, „Gadsimts ar savu valsti”.

2020. gadā LR1 sāka skanēt cikls „Pret Goliātu” (autors Eduards Liniņš). 12 raidījumi bija veltīti pretestībai padomju totalitārismam dažādās tās formās un izpausmēs visā padomju okupācijas periodā. Raidījumā aplūkotās tēmas: nacionālo partizānu cīņa pēckara periodā, nacionālkomunistu fenomens 50. gados, 60. – 80. gadu disidentu kustība, t.s. „intonatīvā opozīcija”, „klusējošā vairākuma” noskaņojums, trimdas pretpadomju aktivitātes, M.Gorbačova politika kā Trešo atmodu veicinošs faktors, Vides Aizsardzības klubs, Latvijas Tautas fronte, Latvijas Nacionālās neatkarības kustība, pārmaiņu kustības citās toreizējās PSRS republikās un satelītvalstīs, topošā Latvijas Republikas politiskā elite.

2021. gadā LR1 piedāvā jaunu 12 raidījumu ciklu „Zīmolstāsti.LV” (autors Eduards Liniņš). Zīmoli nav tikai preču zīmes. Tie ir orientieri ne vien mūsu sadzīvei, bet arī pašuztverei, identitātei, vides un situācijas izjūtai. Globalizētajā pasaulē, kuras viena no spilgtākajām izpausmēm ir globālie zīmoli, Latvijas zīmoli, to atpazīstamība un pievilcība konstruē un uztur mūsu nacionālo kultūrtelpu. To raksturs un pastāvēšanas nosacījumi cieši saistīti ar vēsturisko atmiņu, mītiem un tradīcijām, tāpēc caur to prizmu mēs varam spilgtāk atklāt atsevišķas mūsu nacionālās identitātes un, iespējams, gūt jaunas atziņas mūsu valsts tēla veidošanai.

Pirmo reizi LR vēsturē (un šķiet Latvijas mūzikas ainā vispār) 2017.gadā tika realizēts projekts LR Rezidences mākslinieks – tas bija ansamblis *Art-iShock*. Rezidentūras ietvaros notika divu koncertprogrammu iestudējumi, koncerti LR studijā, latviešu komponistu mūzikas fondu ieraksti. Otrs Rezidences mākslinieks bija pianists Reinis Zariņš. Arī viņš sniedza 2 koncertus LR studijā, veica fondu ierakstus, kā rezultātā tapa CD, popularizējot gan LR studijas iespējas, gan latviešu mūziku un atskaņotājmākslu. Visi ieraksti piedāvāti raidīšanai Eiroradio sistēmā.

Apjomīgs projekts bija latviešu mūzikas ieskaņojumi LR3 „Rupjmaizes kārtojums”. Pirmajā gadā – kameramūzika, otrajā – simfoniskie darbi (V.Dārziņš, G.Pone, J.Mediņš, T.Ķeniņš, Jāz.Mediņš) LNSO priekšnesumā, kuri fondu ierakstos līdzekļu trūkuma dēļ nebija rakstīti kopš 80.gadu beigām.

LR3 tika izveidots vairāk nekā 40 raidījumu cikls „Mūsu leģendas” – par ievērojamākajām personībām, kuru vārdi bijuši un ir saistīti ar Latviju un ar LR, kā arī par nozīmīgām kultūras institūcijām. Šie raidījumi papildina radio arhīvu. Tāpat izveidoti 100 raidījumi ciklā „100 Latvijas pirmizrādes”, kuros atspoguļoti īpaši brīži teātra, operu un filmu mākslā, kas 10 minūtēs atspoguļo vēsturiskas liecības, ekspertu komentārus un ir lielisks izziņas materiāls kultūras baudītājam. Visi raidījumi iekļauti Radio arhīvā.

Pateicoties LV 100 programmai bija iespējams sekot mūsu talantīgajiem latviešu mūziķiem un viņu zvaigžņu mirkļus notvert LR3 ciklā „Latviešu mūziķi pasaulē” un „Zvaigžņu ceļi pasaulē”, kuros fiksēti spoži I.Apkalnas, A.Nelsona, K.Opolais, M.Jansona, E.Garančas, I.Graubiņas, E.Bukšas, Latvijas Radio kora, VAK „Latvija”, LNSO u.c. koncertmirkli.

Tika izveidots jauns raidījumu cikls par teātri - „Šņorbēniņi” (Latvijas teātru izrāžu vērtējums, kur tika aplūkotas izrādes no tematiskiem skatpunktiem, iesaistot vērtējumā ne tikai profesionālus ekspertus, bet arī skatītājus. Izveidots jauns raidījumu cikls ar ekspertu komentāriem (27 raidījumi) „Latviešu mūzikas zelta fonds. Izrakumi”, kur gaismā celti līdz šim labi paslēpušies vai piemirsti LR fonotēkas dārgumi.

Arī LR3 visu projekta laiku ir translējis vai ieskaņojis svarīgākos LV 100 koncertus un pasākumus, to vidū: Starptautiskais folkloras festivāls „Baltica 2018”, „Latvijas gredzens”, „Latvijas komponisti Latvijas simtgadei”, koncertcikls „Dzimuši Latvijā”, Valsts Simtgades koncerts Nacionālajā teātrī, Rīgas Latviešu biedrībai – 150, LNO Simtgades sarīkojums, Gala koncerti, operu un baleta pirmizrādes, Baltijas simfoniskais festivāls, Starptautiskais Liepājas zvaigžņu festivāls, Starptautiskais džeza mākslinieku konkurss „Riga Jazz Stage”, Starptautiskais mūzikas festivāls „Rīgas Ritmi”, Belvederes vokālistu konkurss, Dzintaru koncertzāles ērģeļu atklāšana, Senās mūzikas festivāls, Lielā Mūzikas balva, Garīgās mūzikas festivāls, Siguldas opersvētki, viesorķestri – Amsterdams *Concertgebouw*, kurā muzicēja arī latviešu jaunieši, Leipcigas Gewandhaus un Andris Nelsons, Berlīnes Konzerthaus un Iveta Apkalna, Latvijas Radio bigbenda, *Sinfonietta Rīga*, LR kora, VAK „Latvija”, LNSO, Liepājas simfoniskā orķestra, *Kremerata Baltica*, orķestra „Rīga” u.c koncerti.

Nepiemirsām arī par kaimiņiem, 2018. gada 16. februārī atzīmēta Latvijas kaimiņvalsts 100.gadadiena – Lietuvas Republikas Neatkarības diena „Klasikā”: lietuviešu mūzika un interpreti, latviešu mūziķi lietuviešu komponistu mūzikā, raidījumi par Lietuvas kino, folkloru, reportāža no Latvijas simtgades svētku atklāšanas Viļņā, diskusija „Muzikālais ekspresis Latvija – Lietuva” par abu valstu mūzikas saitēm. 2018. gada 24. februārī atzīmēta Latvijas kaimiņvalsts 100.gadadiena – Igaunijas Republikas Neatkarības diena „Klasikā”: igauņu mūzika un interpreti, latviešu mūziķi igauņu komponistu mūzikā, igauņu sakāmvārdi, raidījums par latviešiem Igaunijā un Igaunijas Nacionālo muzeju Tartu.

Ar LV100 finansējuma atbalstu tika noorganizēta „Bērnu un jauniešu diena Klasikā”. Tās ietvaros bērni piedalījās Jauno diktoru skolā, ēterā pirmatskaņojumu piedzīvoja *Shipsea* un M.Pujāta dziesmu izrāde „Zenīts”, kā arī raidījums „Autogrāfs pēc ieskaņojuma Domscolas gaitēnos”. Koncertā LR 1. studijā uzstājās 24 jaunieši – dažādu konkursu laureāti no mūzikas un mākslas skolām, kā arī īpašie viesi – Latvijas izcilie profesionālie mākslinieki. Latvijas Nacionālās bibliotēkas jubilejas atspoguļošana un Nacionālās enciklopēdijas šķirklju ieskaņošana.

Īpašs projekts - Latvijas Republikas neatkarības pasludināšanas dienā – 2020.gada 4.maijā LR3 multimediju studijā organizēja videotiltu „Hallo, Berlīne, Jūrmala, Londona, Rīga”, kurā ar saviem priekšnesumiem zoom platformā piedalījās starptautiski atzītie latviešu mūziķi Iveta Apkalna, Kristīne, Margarita un Roberts Balanas kā arī Latvijā dzīvojošais somu mūziķis Marko Ojala un sitaminstrumentālists Rihards Zaļupe. Šajā dienā LR3 skanēja īpaša 6 stundu latviešu mūzikas programma, raidījums, kas veltīts Triju zvaigžņu ordeņa saņēmējiem, speciāls raidījums „80.-90.gadu mija. Pasaules mūzikas idejas Latvijā”, kā arī raidījums „Uzturiet debesis spēcīgā” – Jāņa Petera stāsti par Latvijas neatkarības atgūšanu.

Un visbeidzot, milzīgs ieguvums no LV100 programmas bija LR mugurkaulam – Ziņu dienestam (turpmāk tekstā ZD), kas tāpat kā pārējie kanāli ar prieku ir iesaistījās LV100 programmā. Tieši tāpat ZD tā bija iespēja attīstīt jaunas satura idejas, tostarp veidot multimediju saturu, dažādot formātus, ieguldīties vairāk un klausītājiem piedāvāt kvalitatīvu, unikālu saturu, kas noteikti būs laikmeta liecība.

LV100 finansējuma ietvaros ir tapuši arī starptautiski atzīti un augstu novērtēti satura projekti. Kā viens no tiem jāmin Jāņa Justīnes Savickas (ZD multimedijālā satura producente) veidotais dokumentālo stāstu projekts „Tēta projekts” (2017.). Tā pamatā bija dokumentāls stāsts par tēva atgriešanos pēc piecpadsmit darba meklējumos Īrijā pavadītiem gadiem. Projekta mērķis bija atklāt reemigrācijas problemātiku. Projekts tika nominēts Eiropas mediju balvas *Prix Europa* konkursā, kas ir prestižākais radio, TV un interneta projektu konkurss.

Tā paša gada nogalē plašu klausītāju atsaucību guva jaunā satura formātā veidotās radioesejas. Eseju ciklā „Sirds mozaika” „satikās” divas jubilāras - filozofes Zentas Mauriņas esejas lasīja Vaira Vīķe Freiberga. Kopā tika izveidoti 24 ieraksti.

ZD krievu satura veidotāji izvēlējās stāstīt par šodien, par Latvijas uzņēmumiem, kas ražo konkurētspējīgu produkciju, godīgi maksā nodokļus un rada jaunas darbavietas. Tā bija mūsu rubrika „Latvija – tie esam mēs” (krievu val.) .

Arī 2018.gadā LR Ziņu dienestam, pateicoties Latvijas valsts simtgades piešķirtajam finansējumam, pavērās plašas iespējas veidot nākamajām paaudzēm saglabājamu vērtīgu saturu, kas atrodams arī LR arhīvā. Izvēlējamies radošos spēkus ieguldīt datu analītikā balstītas žurnālistikas attīstībā.

Kā nozīmīgākais veikums (sadarbībā ar www.lsm.lv) vērtējams projekts „Statistiskie tautieši” – dokumentāls, datos balstīts Latvijas iedzīvotāju portrets. Lai to radītu, gandrīz 2 miljoni cilvēku tika satilpināti 100 cilvēku modelī un atrasti īsti, reāli cilvēki, kuri atbilst statistikas datiem par dzīves vietu, vecumu, dzimumu, tautību, u.c. pazīmēm.

Svarīgi, ka saturs tika veidots arī sociālajos medijos Projekta "Statistiskie Tautieši" (<https://tautiesi.lsm.lv/>) ietvaros tika veidotas arī video animācijas, kas veicina satura attīstību un daudzveidību sociālo tīklu platformās.

<https://www.facebook.com/LatvijasRadioZinas/videos/1781516728583244/>

Vēlamies izcelt arī dokumentālo stāstu sēriju „Nākamie 90”, kas bija pieci deviņdesmito gadu bērnu pieaugšanas stāsti, kuros atspoguļojas personiskā un publiskā Latvija. Stāstu sērijas dalībnieki, tāpat kā tās autors Ilja Kozins, pirms desmit gadiem bija rakstījis eseju par Latviju un sevi nākotnē.

Ietilpīgais naratīvs- veselas paaudzes bērnības un jaunības sapņu un nākotnes ieceru šodienas atrisinājums tika iestrādāts piecos neliela apjoma stāstos, kas tika atskaņoti LR1 un LR5 ēterā, kā arī pielāgoti lasīšanai portālā www.lsm.lv un darīti pieejami podkāstu (aplāžu) lietotnēs.

Savukārt, ierakstu/reportāžu sērija „Brīvības iela” bija sirsnīgi stāsti par cilvēkiem, kas dzīvo Brīvības ielā, taču dažādās Latvijas vietās. Caur stāstiem atklājās, kas cilvēkiem svarīgs, ko domā, ko vēlas nākotnē.

2019.gadā atzīmējām Baltijas ceļa 30.gadadienu, ko tāpat iekļāvām Ziņu dienesta veidotajā saturā latviešu un krievu valodā. Šo notikumu atceroties, programmā „Labrīt” izveidojām ierakstu ciklu rubrikā „Baltijas ceļa arhīvu izstāde”.

Savukārt, 2021.gada janvārī ar ierakstu ciklu, publikācijām www.lsm.lv, kā arī videosaturu Ziņu dienests klausītājus aicināja atcerēties barikāžu 30-to gadskārtu.

2020.gadā ZD Latvijas simtgades tematiku attīstīja divos oriģināla satura multimedialos projektos: „Latvijas valstij nozīmīgi datumi – cilvēku stāstos” un multimedialajā medijpratības projektā, kas tika veidots sadarbībā ar Baltijas mediju izcilības centru (BCME) – „Žurnālisti ceļā uz 4.maiju”.

Projektā „Latvijas valstij nozīmīgi datumi - cilvēku stāstos” ZD uzmanības centrā bija cilvēks un caur viņu atklātā - Valsts dibināšana, Komunistiskās varas izpausmes, Jauno laiku vēsture-barikādes. Tās bija trīs ierakstu sērijas, kas audioformātā izskanēja LR rīta programmā „Labrīt”, saturs bija izlasāms arī www.lsm.lv, kā arī atrodams sociālajos medijos.

Mums bija svarīgi atskatīties uz vairākiem nozīmīgiem Latvijas vēstures posmiem, meklējot cilvēkus, jo īpaši Latvijas reģionos, kas to pieredzējuši, un kuri spēja analizēt to dienu notikumu ietekmi mūsdienas aspektā. Tapa 3 piecu stāstu sērijas:

- Triju Zvaigžņu ordenis ir visaugstākais valsts apbalvojums. Kopš tā atjaunošanas 1994. gadā, ordeni ir saņēmuši vairāk nekā 4800 cilvēku, bet atteikušies 18. Sameklējam cilvēkus un skaidrojām, kāpēc viņiem piešķirts ordenis, kas bija viņu „sevišķie nopelni Tēvijas labā”, vai kopš ordeņa piešķiršanas dzīve Latvijā virzījies viņiem vēlamā gultnē un vai arī šodien viņi pieņemtu šo augsto apbalvojumu.

- 1941.gada jūnijā no Latvijas deportēja vairāk nekā 15 tūkstošus cilvēku. Daudziem izdevās vēlāk atgriezties Latvijā, bet ne savās mājās. 101. Kilometrs- skaidrojām, kāda bija dzīve šādos ciematos, par kādiem „noziegumiem” uz turieni sūtīja, kā tas ietekmēja šo cilvēku dzīvi. Portālam www.lsms.lv tika sagatavots arī garraksts <https://www.lsm.lv/padomju-izraiditie-101-kilometrs>.
- Arī jauno laiku vēsturei 1991. gada barikādēm veltījām piecus stāstus. Latvijā vairāk nekā 30 tūkstoši barikāžu aizstāvju ir apbalvoti ar barikāžu piemiņas zīmēm, ko viņi atceras no tā laika. Vai Latvija izveidojusies par tādu valsti, par kuru barikāžu dalībnieki cīnījās.

Izveidojām arī foto un videosaturu, bet kopā ar vēsturnieci Kristīni Ducmani arī viktorīnu (testu) par ordeņu vēsturi. <https://www.lsm.lv/raksts/arpus-etera/speles/tests-ko-tu-zini-par-ordeniem-un-to-vesturisko-evoluciju.a381467/>

Multimediālais projekts „Žurnālisti ceļā uz 4.maiju” fokusējās uz medijpratību, vienlaikus saglabājot Latvijas simtgades lenķi. Projektā tika sagatavoti padziļināti analītiski pētnieciskie materiāli ar mērķi atainot mediju lomu ceļā uz Latvijas neatkarības atjaunošanu. Projekta saturs iezīmēja pagrieziena punktus medijos (publikācijas, raidījumi), kas ietekmēja/iedvesmoja lēmumu pieņemšanu 1990.gada 4.maijā nobalsojot par valsts neatkarības atjaunošanu. Pētnieciskie materiāli tika sagatavoti raidīšanai LR1 programmā „Labrīt”, sociālajos tīklos, kā arī www.lsm.lv, interaktīvā medijpratības spēle jauniešiem „Smadzeņu skalotava” www.lsm.lv, programmās LR5 un LR4 – Doma laukums („Z-paaudze”), kā arī ZD saturā un sociālajos tīklos.

Visi materiāli pieejami šeit: <https://www.lsm.lv/temas/zurnalisti-cela-uz-4-maiju/>. Google Analytics dati liecina, ka publikācijas portālā www.lsm.lv ģenerējušas vairāk nekā 20 000 unikālo lapu skatījumu un publikācijas skatītas vidēji divreiz ilgāk nekā citi raksti portālā.

Vēlamies arī informēt, ka Latvijas valsts simtgades biroja sagatavotās komunikācijas vadlīnijas bija ļoti noderīgas projekta satura marķēšanai, tostarp, digitālajā vidē. Pamatā izmantots simtgades logotips. Piederības zīmes lietojums tika skaņots ar biroja atbildīgajām personām - saziņas process vienmēr bija ātrs un profesionāls no biroja darbinieku puses.

Nobeigumā:

Šeit ir aprakstīta un analizēta tikai daļa no ļoti plašā LR veidotā satura, kas tapis, pateicoties LV 100 finansējumam, taču ne viss. Esam izklāstījuši ar piemēriem, cik vērtīgu guvumu mēs esam radījuši sabiedrībai un arhivējuši nākamajām paaudzēm. Klausītāji ir ieguvuši žanriski un formātos daudzveidīgu saturu, kas būs laikmeta liecības nākotnei.

Savukārt, LR žurnālistiem tie bija jauni izaicinājumi un iespēja piepildīt radošās idejas un atrast jaunus veidus, kā runāt ar klausītāju un sabiedrību kopumā. Pieredzi (dažādie formāti, žurnālistikas paņēmieni, unikāli projekti, atbalsts pašmāju māksliniekiem u.c.), kas gūta Latvijas simtgades satura veidošanā, turpinām izmantot un tas ir labs ieguldījums arī LR nākotnē.

Visbeidzot, LV100 atbalsta ietvaros radītie darbi ir sasnieguši auditoriju arī EBU klausītāju tīklā, kā arī atsevišķi LV100 ietvaros veidotie eksperimentālie projekti ir pārņemti Radio programmā un tiek turpināti, finansējot to izveidi no Latvijas Radio līdzekļiem, kas piešķirti satura veidošanai pēc sabiedrisko mediju iziešanas no reklāmas tirgus.

Latvijas Televīzija

Latvijas Televīzija (LTV) simtgades pasākumus atspoguļoja sabiedriskā pasūtījuma ietvaros vairāku gadu garumā. Norises izvēlētas pēc to formāta un satura, kā arī pieejamības auditorijai, lai piedāvātu plašu un visaptverošu notikumu atspoguļojumu auditorijai dažādās Latvijas vietās un visā pasaulē. Ņemts vērā simtgades notikumu kalendārs un arī nepieciešamība sasniegt pēc iespējas lielāku auditoriju, tā nodrošinot vienotu svinību norisi dažādās sabiedrības grupās. Līdzās oficiālajiem notikumiem, koncertiem, dokumentālajām un mākslas filmām, kā arī ziņu izlaidumiem un informācijai par notikumiem simtgades kontekstā Latvijā un pasaulē, veidoti oriģinālraidījumi un oriģināls digitālais saturs. Daļa satura producēta LTV, bet liela daļa arī veidota sadarbībā ar neatkarīgajiem producentiem un svētku organizētājiem. Nozīmīgs simtgades notikumu satura apjoms veltīts XXVI Latviešu vispārējiem Dziesmu un deju svētkiem.

LTV bijusi kā platforma un skatuve simtgades notikumiem dienu no dienas un gadu no gada, kur līdzās LTV ēteram, saturs pieejams arī digitālajās platformās LSM.lv un REplay.lv visā pasaulē dažādam auditorijām vairākās valodās.

- Ziņu raidījumos iekļauta plaša un daudzpusīga informācija par Latvijas simtgades notikumiem Latvijā un diasporā, par plānoto kalendāru, kā arī jautājumiem, kas skar simtgadi. Ziņās atspoguļoti tādi notikumi kā “Skolas soma”, simtgades starptautiskā kultūras programma, svinīgie notikumi, finansējuma izlietojums, Latvijas nacionālās enciklopēdijas atvēršana, talkas, parādes, vēsturiski notikumi, būtiskas personības un cita informācija, kas saistīta ar simtgades svinībām, tai skaitā pētnieciski analītiski sižeti un saturs.

- XXVI Latviešu vispārējie Dziesmu un deju svētkos atspoguļoti koncerti, notikumi, veidoti pieslēgumi un studijas, kā arī saturs atspoguļots ziņās un informācija pārraidījusies lineārajās un digitālajās platformās. Saturs pieejams auditorijai visā pasaulē. Ierakstīti, saglabāti un pārraidīti visi lielākie satura projekti, kā piemēram “Māras Zeme” “Atklāšanas koncerts Skonto stadionā”, “Dziesmu un deju svētku gājieni” un citi. Papildus veidoti pieslēgumi no svētku studijas, dienasgrāmatas un cita informācija un saturs, kas arī apkopota vienotā šķirklī digitālajā atskaņotājā RePlay.lv.

- Nodrošināti sabiedrībai nozīmīgu notikumu un pasākumu ieraksti un translācijas. Piemēram, koncerti “Mīlestības vārdā”, “18.11.”, “Liepāja izaicina”, “Gaismas Raksti”, “Latgales kongress”, cikls “Latvijas gredzens”, “Dzimuši Latvijā”, koncerti Z studijā, Purpura pārdevēja”, “Latvijas klasiskās mūzikas jaunās zvaigznes”, “Latgolys Freska”, 4. maija koncerti, 18. novembra un Lāčplēša dienas notikumu atspoguļojums un citi. Ierakstītas un demonstrētas arī teātra izrādes. Saturs pieejams gan lineārajās, gan digitālajās platformās.

- Īstenots īpašs LTV producēts klasiskās mūzikas koncerts “Latvijas klasiskās mūzikas jaunās zvaigznes” ar izcilākajiem jaunajiem Latvijas izpildītājmāksliniekiem Annu Gāgani, Daumantu Liepiņu un Daniilu Bulajevu.

- Veidoti cikla raidījumi par aktuālām un vēsturiskām tēmām, kas būtiskas Latvijas valsts simtgades kontekstā. “Atslēgas”, Latvijas filmas Latvijas simtgadei”, “Literatūra”, “Solis”, “Kultūras ABC” raidījumā “Kultūrdeva” u.c. Saturs pieejams gan lineārjās, gan digitālajās platformās.

- Izveidots un demonstrēts un joprojām pieejams digitāli arī vēsturiskais simtgades seriāls “Sarkanais Mežs”.

- Demonstrētas dokumentālās filmas, gan LTV gan neatkarīgo producentu veidotas: “Valka 2017”, “2018. Latvijas hronika”, “Viena diena Latvijas simtgadē”, “Latvijas kods”, “Latgales kongress zem lupas”, “700 brīvības kilometri”, “Valsts himnai 100”, “Lieta 1918-2018”, “Paspēt izglābt”, “Astoņas zvaigznes”, “Turpinājums” “Baltu ciltis. Pēdējie Eiropas pagāni”, “Eslingenas stāsti”, “Pirmā studija” un citas filmas. Dokumentālā filma “Nepieradinātās dvēseles. Simbolisms Baltijas valstu mākslā” tulkota arī angļu un krievu valodā.

- LTV demonstrējusi simtgades kontekstā tapušas mākslas filmas “Homo novus”, “Tēvs nakts”, “Bille”, “Mērijas ceļojums”, “Dvēseļu putenis”, “Paradīze 89”, “1906”, “Jēkabs, Mimi un runājošie suņi”, “Saule kāpa debesīs” u.c.

- LSM nodrošināts plašs un visaptverošs materiāls un pieejama informācija par notikumiem, aktualitātēm un kalendāru, līdzās arī piedāvājot noskatīties saturu, kas veidots kontekstā ar Latvijas simtgadi, piemēram, Latgales atbrīvošanas simtgades notikumiem. Simtgades materiāli pieejami arī atskaņotājā Replay.lv un ltv.lv. Saturs LSM.lv joprojām atrodams un sniedz ieskatu vairāku gadu garumā tapušajos satura materiālos.

- Sociālajos medijos izveidoti projekti kā “Dzīvā vēsture”, “LV100+” u.c.

- Saturs bijis pieejams gan latviešu, gan krievu, gan angļu valodā.

Kādi bijuši būtiskākie ieguvumi un/vai paliekošas vērtības no paveiktā (procesa un rezultāta ziņā);

- Sabiedrībai ir bijusi iespēja piedalīties notikumos un kopā ar pasākumu un notikumu veidotājiem svinēt simtgadi vairāku gadu garumā.

- Nodrošināta valstiski nozīmīga un laikmetam būtiska satura ilgspēja un pieejamība.

- Latvijas televīzija veikusi arhivēšanas funkciju lielākajai daļai notikumu, pasākumu un jautājumu atbilstoši licences un autortiesību nosacījumiem.

- Sabiedrībai ir bijusi iespēja piedalīties un iepazīties, kā arī redzēt, kā notiek Latvijas simtgades svinības un notikumi, kā arī sekot līdzi aktualitātēm.

- Ir sasniegtas dažādas auditorijas grupas dažādās Latvijas vietās un visā pasaulē. Uzmanā auditorija, kas ir gan bērni un jaunieši, gan jaunās ģimenes un seniori. Saturs bijis pieejams dažādās valodās un sasniegtas arī mazākumtautības.

- Informācija un saturs bija un ir pieejams dažādās platformās un formātos, nodrošinot plašākas auditorijas piesaisti atbilstoši tās mediju lietošanas paradumiem.

- Veidots papildus saturs par nozīmīgiem vēstures notikumiem un personībām, kā arī par atjaunotās Latvijas pagrieziena punktiem, tā izglītojot un iepazīstinot sabiedrību un auditoriju ar nozīmīgām tēmām un būtisku informāciju.

- Attīstīta sadarbība un iegūtas jaunas tehniskās zināšanas atbilstoši nepieciešamajiem risinājumiem un iespējām

- Attīstīta sadarbības un kontaktu bāze, kā arī jauni formāti.

Kā Jūsu institūcija gūto pieredzi var izmantot tālākajā darbā;

Latvijas Televīzija nodrošinājusi augstas kvalitātes un liela apjoma saturu, kura radīšanai un producēšanai bijis nepieciešams gan augsti izglītoti un radoši cilvēkresursi, gan arī tehnoloģiskais nodrošinājums un izpratne par mediju lietotāju paradumiem, kultūras procesiem, Latvijas vēsturi un notikumiem. Uzkrātā pieredze vēlāk izmantota citu satura projektu radīšanā un attīstībā.

Cik noderīgas bija un kā izmantojāt Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas, piem., par piederības zīmes lietošanu, par 4. maija un 18. novembra svinībām u. c.

Latvijas Televīzija bija un ir viens no nozīmīgākajiem partneriem un platformām sadarbībai ar valstiski nozīmīgiem notikumiem un partneriem, veidojot, ierakstot un pārraidot saturu, kas būtisks visplašākajai auditorijai dažādās platformās un teritorijās. Vienotās komunikācijas vadlīnijas izmantotas pašreklāmās, radījumos, reklāmas un kopējā identitātē, arī nodrošinot plašāku simtgades vienotās komunikācijas atpazīstamību sabiedrībā.

Rīgas pilsēta

Latvijas valsts simtgades svinību Rīgas pilsētas programmas 2017. – 2021. gadam koordinators bija Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvalde. Gatavojoties valsts simtgades svinībām, programma tapa no 34 Rīgas domes institūciju iesniegtiem 244 priekšlikumiem un ideju pieteikumiem, līdztekus tiem, 104 priekšlikumus iesniedza Rīgas domes darba grupa pilsoniskās līdzdalības un piederības sajūtas veicināšanai. Kopumā programmā simboliski iekļauti 99 projekti, ar simto projektu nosacīti apzīmējot visu pasākumu kopumu. Programmu veidoja vairākas tematiskās sadaļas: kultūra, izglītība un jaunatne, sports, būvniecība, pilsētvide, tūrisms, informācija.

Latvijas valsts simtgades svinību nacionālajā plānā 2017. – 2021. gadam tika iekļauti nozīmīgi Rīgas pilsētas programmas projekti: Simtgades maršruts – 100. autobuss un projekts „Brīvības ielas stāsti” (04.05.2018.), „Līgo, Rīga! Līgo, Latvija!” (21.-24. 06.2018.), „Latvijas skolas somas” atvēršanas pasākums (06.09.2018.), Gaismas festivāls “Staro Rīga”, Latvijas valsts simtgades svinību kulminācijas – 2018. gada 18. novembra norises galvaspilsētā, tostarp gaismas uzvedums “Saules mūžs”, kas pulcēja ap 100 000 apmeklētāju klātienē un 512 600 skatītāju pie televizoru ekrāniem.

Lielākais skaits projektu tika īstenoti 2017. un 2018. gadā, nozīmīgākie:

- Ziemassvētku kauju simtgadei veltīts pasākums (07.01.2017.);
- Latvijas valsts simtgades svinību ieskaņas koncerts “Laikiem pāri”(26.01. 2017.);
- III Rīgas izglītības iestāžu deju svētki un lielkoncerts “Trejdeviņi gaismas tilti” (29.04.2017.);
- Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienai veltīts koncerts “Simgades ritmos”(04.05.2017.);
- Latvijas valsts simtgades ozola stādīšana akcijā “Apskauj Latviju”(04.05. 2017.);
- Latvijas simtgades ekspresis (28.05.2017.);
- Projekts “Radošie STROPI Rīgai – Latvijai” Ķengaragā un Mežaparkā, Ziepniekkalnā (05. – 09. 2017., 2018.);
- Rīgas skolu teritoriju apzaļumošana (2017., 2018.);
- Latvijas Simtgadnieku salidojumi Rundāles pilī, Kultūras pilī “Ziemeļblāzma” (07. 2017., 2018.);
- Latvijas mūzikai, mākslai un literatūrai veltīts festivāls “Trīs zvaigznes” , orķestris “Rīga” (10. 2017.,2018.);
- Gaismas festivāls “Staro Rīga” (11.2017., 2018.);
- Izstāde “Rīgas Brāļu kapiem -100” VEF Kultūras pilī (11. 2017.)
- Vides mākslas objekts „Goda vārti” Brīvības bulvāra un Elizabetes ielas krustojumā, Rīgas veltījums Latvijai jubilejā, veidots kā virtuāls pieminēklis – vēstījums laikam, cilvēkiem, sajūtām, notikumiem un vēsturei (2018., 2019., 2020.)
- Skrējieni seriāls “100 km Latvijas simtgadei” (04. – 10.2018.);
- “Brīvības ielas stāsti”: pilsētvides izstāde “Brīvība atcerēties”, “Brīvības ass - 100. autobuss”, Brīvības ielas forums, koncerts “Brīvības pieturas”, #LV100 radošās darbnīcas “Brīvība radīt!”, teātra izrāde “Latvijas plānošanas institūts”, pasākums “Brīvība tradīcijās”, svētki VEF pilsētā “Brīvība jaundarīt” u.c. (04.05.2018.);
- Baltijas valstu simtgades svinības: koncerti, vides izstādes, sadarbojoties Rīgas, Tallinas un Viļņas pašvaldībām (03. -09. 2018.);
- Baltijas valstu simtgadēm veltītās sīpolpuķu dobes valstu nacionālajās krāsās Rīgā pie Brīvības pieminēkļa (06. – 09.2018.);
- Fotoizstāde “Brīvības pieminēklis - veltījums Latvijai” Rīgas Sv. Pētera baznīcā (27. 04. - 20.05.2018.);
- Starpdisciplināra mākslas izstāde “Cilme” izstāžu zālē “Rīgas Mākslas telpa”(02. – 03.2018.)

- Pasākumu programma "Līgo, Rīga! Līgo, Latvija!" - Starptautiskā folkloras festivāla "Baltica 2018" noslēgums, Zāļu un amatniecības tirgus un koncertprogramma "Latvijas teātru zelta ziņģes", pasākums "Līgosim krastmalā!" (21.-24.06.2018.);
- Vēsturnieka un arheologa Andra Caunes grāmatas "Rīga laikmeta griežos" izdošana;
- Jaunrades projekts jauniešiem - A. Jansona mūzikls "Brīnumputns" VEF Kultūras pilī, piedalās Latvijas, Zviedrijas un Amerikas jaunie mūziķi (03.07.2018.)
- Senās uguns nakts Vakarbuļļu pludmalē (25.08. 2018.);
- Iniciatīvas "Latvijas Skolas soma" atklāšanas pasākums - koncerts "100 Latvijas stāsti 100 minūtēs" Arēnā "Rīga" (06.09. 2018.);
- Ceļojošā izstāde "100 grāmatas bērniem" Rīgas Centrālajā bibliotēkā (11.10.2018.);
- Multimedijāla izstāde "Latvijas varonis – no senatnes tagadnē" Rīgas Sv. Pētera baznīcā (17. 11. - 19.12. 2018.);
- Latvijas valsts simtgades svinību kulminācijas pasākumi: koncerts „Daugav’ abas malas”, kopīga Latvijas valsts himnas dziedāšana, gaismas uzvedums „Saules mūžs”, simtgades labāko dziesmu koncerts ar Latvijas radiostaciju dīdžejiem, svētku koncerti un izstādes (18.11.2018.);
- Latvijas valsts simtgades svinību noformējuma nodrošinājums pilsētvidē: vides mākslas objekti "Saules josta", "Karogkonstrukcijas", "Karoga virpulī", asociatīvie svētku tēli "Stāvēju, dziedāju", vides mākslas instalācija "Simbioze" u.c.

Rīgā valsts simtgadi iezīmēja arī vērienīgi nacionālas nozīmes būvniecības objekti: Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcija, VEF Kultūras pils rekonstrukcija, Latvijas Nacionālā teātra vēsturiskās fasādes atjaunošana un piebūves celtniecība, kā arī daudzfunkcionāla sporta un aktīvās atpūtas kompleksa izveide K. Barona ielā 116 a.

Valsts simtgades svinību Rīgas pašvaldības darba grupa svarīgāk par svētku pasākumu kvantitatīvo daudzumu vērtēja to kvalitatīvo piedāvājumu. Piecu gadu periodā notikumi tika adresēti visplašākajai mērķauditorijai: sociāli aktīvajai paaudzei, ģimenēm ar bērniem, senioriem. Simtgades programmas klāstā bija arī norises, kurās iedzīvotāji varēja aktīvi līdzdarboties, piemēram, jauniešu iniciatīvas projekts – Rīgas skolu teritoriju apzaļumošana. Liela daļa no programmas projektiem bija ar izglītojošu, izzinošu vērtību – izstādes, pastaigu maršruti, grāmatas, piemēram, Rīgas Centrālās bibliotēkas sagatavotā ceļojošā izstāde "100 grāmatas bērniem" – stāsts par populārākajām dažādu paaudžu bērniības grāmatām.

Kā pozitīvs guvums simtgades projektā ir institūciju sadarbība, jo vienotam mērķim strādāja Rīgas pašvaldības nozaru departamenti, pašvaldības kapitālsabiedrības, izglītības un kultūras iestādes, apkaimju biedrības un daudzas citas institūcijas. Piemēram, 2018. gadā SIA "Onava" iniciēja un sadarbībā ar pašvaldības SIA "Rīgas meži" īstenoja unikālu projektu pie Brīvības pieminekļa – sīpolpuķu dobes "Ziedošais simtgades pavasaris" Latvijas, Lietuvas un Igaunijas valsts karogu krāsās.

Darba process veicināja kopīgu izpratni par pilsētas un valsts attīstību un katras nozares kompetenci kopīgu mērķu sasniegšanā. Rīgā īstenojamā valsts simtgades programmā bija vērojama ne tikai valsts, pašvaldības un nevalstiskā sektora veiksmīga kopdarbība, bet arī starptautisku kontaktu attīstība, nostiprinot kultūras saites gan Baltijas valstu galvaspilsētu starpā, gan ar Rīgas sadraudzības pilsētām un latviešu diasporu ārzemēs.

Vairākiem projektiem ir ilglaicīguma pievienotā vērtība: tie ir gan būvniecības projekti, kā arī norises, kas turpinās kā tradīcija Rīgas kultūras kalendārā, piemēram, mobilās kultūrtelpas "Stropi" kļuvušas par vienu no populārākajiem Rīgas apkaimju kultūrpunktiem.

Vērtējot Latvijas valsts simtgades svinību Rīgas pilsētas programmu kopumā, nenoliedzama ir patriotisma kā valstiskas vērtības apzināšanās iedzīvotāju ikdienā. Kā rāda pētījumu un konsultāciju kompānijas *Kantar* pētījums (03.10.2019.) , lielākā daļa Latvijas sabiedrības Latvijas simtgadi vērtē kā spilgtu, nozīmīgu un pamanāmu notikumu Latvijas vēsturē, kas iedzīvotājos stiprina tādas īpašības kā drosmi, neatlaidību, pašapzinību, apņēmību. Simtgades svinības nostiprināja arī vairākas nozīmīgas tradīcijas Latvijas iedzīvotāju vidū – publisko svētku pasākumu apmeklēšanu 18. novembrī, kultūras pasākumu apmeklēšanu.

Komunicējot par valsts simtgades pasākumiem, Rīgas institūciju rīkoto aktivitāšu publicitātei tika izmantotas Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas un simbolika, kas tādējādi vēl vairāk iedzīvotājiem ļāva konkrētu pasākumu identificēt ar šo vērienīgo notikumu – valsts simtgadi.

Latvijas Republikas Saeima

Latvijas simtgades pasākumi Saeimā tika veidoti ar mērķi stāstīt sabiedrībai par valstiskuma idejas attīstību, valsts dibināšanu, kā arī par notikumiem, kas aizveda līdz valsts suverenitātes atjaunošanai un brīvības atgūšanai. Tādā veidā stāstot Latvijas stāstu, cilvēkos nostiprinās pārliecība, ka Latvijas valsts dibināta mērķtiecīgi un likumsakarīgi, nevis nejaušu apstākļu sakritības dēļ. Simtgades kontekstā sabiedrībai bija nozīmīgi apzināties, ka neatkarīga Latvijas valsts ir rezultāts gribai, kuru pauduši un aizstāvējuši konkrēti vēsturiski personāži un sabiedriskās grupas un kas ir saistīta ar sociālpolitiskiem procesiem lokālā, nacionālā un starptautiskā mērogā.

Latvijas simtgades parlamentārā dimensija caurvija visus nozīmīgākos pagrieziena punktus simtgadu vēsturē, aptverot valsts proklamēšanu, Latvijas *de iure* atzīšanu, Satversmes sapulces sasaukšanu, tās pieņemšanu un valsts pamatu izveidi, kā arī trešo atmodu un Latvijas neatkarības atjaunošanu, uzsverot Saeimas nozīmīgo lomu valsts veidošanā par demokrātisku, parlamentāru Eiropas valsti.

Latvijas Republikas Saeimas plānoto norišu ietvaru Latvijas simtgades atzīmēšanai sagatavoja Saeimas Administrācija, kuru apstiprināja Saeimā īpaši izveidota Saeimas Rīcības komiteja Latvijas simtgades parlamentārās dimensijas organizēšanai, kuras sastāvā bija gan politisko partiju pārstāvji, gan Saeimas Administrācijas darbinieki. Ņemot vērā valstisko pasākumu nozīmību, daļa no norisēm tika rīkota sadarbībā ar citām valsts un pašvaldību iestādēm – Ārlietu ministriju, Kultūras ministriju, reģionu pašvaldībām, u.c.

Saeimas rīkoto pasākumu galvenie adresāti bija sabiedrība kopumā, tostarp iedzīvotāji reģionos, Augstākās Padomes un Saeimas deputāti, skolēni un jaunieši, diaspora, starptautiskā auditorija (*publiskā diplomātija*).

Saeimas Latvijas simtgades parlamentāros pasākumus aizsāka apjomīga svinību programma par godu konstitucionālā likuma “Par Latvijas Republikas valstisko statusu” pieņemšanas 25.gadadienai, un kā galvenos ar parlamentu saistītos simtgades akcentus var minēt šādus notikumus:

- **2016.gada 21.augusts** – Konstitucionālā likuma Par Latvijas Republikas valstisko statusu pieņemšanas 25.gadadiena
- **2018.gada 18.novembris** – Latvijas Republikas proklamēšanai – 100
- **2019.gada 14.septembris** – J.Čakstems – 160
- **2020.gada 1.maijs** – Satversmes sapulcei – 100
- **2020.gada 4.maijs** – Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanai – 30
- **2021.gada 26.janvāris** – Latvijas atzīšana *de jure* – 100
- **2022.gada 15.februāris** – Satversmei – 100
- **2022.gada 7.novembris** – 1.Saeimai – 100

Latvijas Republikas Saeimas plānotajās norisēs Latvijas simtgades atzīmēšanai jāizceļ ne tikai atsevišķi vai speciāli svētkiem rīkoti nozīmīgi pasākumi. Liela uzmanība tika pievērsta esošajām iestrādēm. Kā piemērus varam minēt šādus Saeimas rīkotos ikgadējos pasākumus: Muzeju nakts, Atvērto durvju diena, Jauniešu Saeima, Staro Rīga, Saeimas un NVO forums, kuru tematika tika īpaši pieskaņota konkrētā svinību gada virstēmai (griba, dzimšana, varonība, brīvība, augšana).

Īpaša uzmanība 2018.gadā tika pievērsta Latvijas valsts simtgades svinīgo pasākumu plānošanai un organizēšanai, īpaši izceļot Saeimas svinīgo sēdi Latvijas Nacionālajā teātrī 2018.gada 18.novembrī. Kā ievērojamākos pasākumus 2018. gadā var minēt 8. jūlijā rīkoto Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājas Ināras Mūrnieces, Latvijas Republikas ārlietu ministra Edgara Rinkēviča un Latvijas Republikas kultūras ministres Daces Melbārdes pieņemšanu par godu Vispārējiem latviešu dziesmu un deju svētkiem Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, kā arī 21. augustā notikušo svinīgo pasākumu par godu Saeimas priekšsēdētāja vietas izpildītāja trimdā Jāzepa Rancāna portreta atklāšanai Saeimas priekšsēdētāju portretu galerijā un tam veltītu priekšlasījumu.

Noslēgumā runājot par paliekošajām vērtībām, citēsim Saeimas priekšsēdētājas I.Mūrnieces uzrunas daļu no Saeimas svinīgās sēdes 2018.gada 18.novembrī: “..Ceļš uz simtgadi, sapņot sevi un valsti, bija ļoti skaists, jo tas bija kultūras ceļš. Tas bija mūsu pašu ceļš arvien dziļāk pie savas būtības, arvien dziļāk savā un visas pasaules kultūras telpā.”

Satiksmes ministrija

Cauri visiem Latvijas vēsturiskajiem novadiem ceļā devās īpaši izveidots tematiskas vilciens “Dziesmotais ekspresis” ar vairāk kā 180 pasažieriem – dziedātājiem un dejotājiem, harmoniski papildinot svētku noskaņu, kā arī novados 12 Latvijas vietās popularizējot dziesmu svētkus un vilciena satiksmi. Gaidot XXVI Vispārējos latviešu Dziesmu un XVI Deju svētkus un Latvijas simtgadi, īpašais vilciens trijās dienās pietāja 12 Latvijas vietās un dzelzceļa staciju laukumos, kopā ar koriem “Balsis”, “Monēta” un “Rīga”, deju ansambļiem “Ačkups”, “Auda”, “Dardedze” un vietējiem māksliniekiem, un sniedza 12 unikālus bezmaksas koncertus.

Uz autoceļiem (valsts robežas un lielāko pilsētu tuvumā), ostās, lidostā un virtuālajā vidē sadarbībā ar VAS “Latvijas dzelzceļš”, VAS “Latvijas Valsts ceļi” un VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga”” tika izvietota informācija par valsts jubileju, lai Latvijas iedzīvotāji un viesi, kuri šķērso Latvijas valsts robežu, izmantojot gan autoceļus, gan ostas, gan lidostu, tiktu informēti par valsts jubileju. Visi interesenti, kas virtuālajā vidē meklē informāciju par Latvijas valsts jubileju.

Sadarbībā ar VAS “Latvijas dzelzceļš”, VAS “Latvijas Valsts ceļi”, VAS “Latvijas Autoceļu uzturētājs”, VAS “Starptautiskā lidosta “Rīga””, VAS “Latvijas gaisa satiksme”, AS “Air Baltic Corporation”, VAS “Ceļu Satiksmes drošības direkcija”, VAS “Latvijas Jūras administrācija”, VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”, VAS “Latvijas Pasts”, VSIA “Autotransporta direkcija” un Latvijas arhīviem un muzejiem notika brīvdabas foto izstāde “Latvijas transporta un sakaru nozares 100 gadi”, ar mērķi iepazīstināt Rīgas iedzīvotājus un pilsētas viesus ar transporta un sakaru jomas uzņēmumu izaugsmi gadsimta laikā. Izstādes atklāšanā piedalījās Satiksmes ministrijas vadības pārstāvji un VAS “Latvijas Dzelzceļš” amatpersonas. 16 lielformāta fotogrāfijas tika izvietotas uz īpašiem koka molbertiem ar attēliem no transporta un sakaru jomas uzņēmumu vēstures arhīviem un mūsdienām, kas ilustrē uzņēmumu izaugsmi un modernizāciju gadsimta garumā. Izstādes ekspozīcija bija apskatāma bez maksas Rīgas dzelzceļa stacijas uzgaidāmajā zālē.

VAS “Latvijas Pasts” jau kopš 2009.gada veic pastmarku sērijas “Latvijas Republikai – 100” izdošanu. Pastmarku sērijas mērķis ir godināt Latvijas Republikas 100 gadu jubileju, papildināt filatēlistu kolekcijas ar interesantiem izdevumiem, kā arī pasta sūtījumu apmaksai. Kopš 2008.gada šajā sērijā katru gadu tiek emitētas trīs pastmarkas, kas veltītas Latvijas svarīgiem notikumiem vai personībām. Katru gadu pastmarkas tiek emitētas par dažādām tēmām, piemēram, Latvijas Republikas ģerbonis, himna, dibināšanas dokumenti, valstiski notikumi, svarīgas tautsaimniecības nozares. Šogad sēriju noslēdz pastmarkas ar Dziesmu svētku tēmu. Sērijas ietvaros emitētās pastmarkas ir izmantojamas pasta sūtījumu apmaksai, tirāža 80 000. Par pastmarku sēriju ir bijuši TV ziņu sižeti, kā arī raksti presē, radio pārraides.

Simtgades pasākumu norišu izvēli noteica iespējas sadarboties ar kapitālsabiedrībām, kurās Satiksmes ministrija ir kapitāla daļu turētāja, kā arī iespēja izmantota stratēģisko punktu priekšrocības (autoceļi robežpunktu tuvumā, lidostas, ostas), kuros iespējams iepazīstināt Latvijas un Rīgas viesus ar simtgades pasākumu norisi un programmu.

Viennozīmīgi pieliekoša vērtība ir VAS “Latvijas Pasts” emitētajai pastmarku kolekcijai, kur virkne marku ir unikālas arī pasaules līmenī (piemēram, 05.03.2018, VAS “Latvijas Pasts” izdod pirmo neregulāras formas pastmarku Latvijas kartes veidolā https://www.pasts.lv/lv/zinas/filatelijas_zinas/4386-latvijas-pasts-izdod-pirmo-neregularas-formas-pastmarku-latvijas-kartes-veidola, <http://www.jelgavasvestnesis.lv/latvija/latvijas-pasts-izdod-pastmarku-latvijas-kartes-forma>, <http://www.la.lv/latvijas-pasts-izdod-ipasu-pastmarku-kas-ir-liels-retums-pat-visa-pasaule/>).

Satiksmes ministrijas gūto pieredzi var izmantot tālākajā darbā, īpaši plānojot sadarbību ar VAS “Latvijas Pasts”, lai emitētu kādu īpašam ar transporta vai sakaru nozari saistītam notikumam veltītu pastmarku. Pieredze kopumā vērtējama kā laba – daudzas ministrijas kapitālsabiedrības simtgades pasākumu realizācijā bija atsaucīgas un elastīgas, un labprāt piedalījās pasākumu organizēšanā.

Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas tika izmantotas, lai nodrošinātu, ka izmantotā simbolika būtu korekta, atbilstoša vadlīnijām un vienāda.

Tieslietu ministrija

Tieslietu ministrijā 2021. gada 23. septembrī saņemts Jūsu iesniegums ar lūgumu sniegt pašvērtējumu par iestādē īstenotajām Latvijas valsts simtgades norisēm.

Ņemot vērā Jūsu pieprasīto informāciju, norādām, ka 2018. gadā Latvija atzīmēja savu simto pastāvēšanas gadadienu, vienlaikus simtgade apritēja arī visai tieslietu nozarei, jo Latvijas Republika un tiesiskums viens no otra nav atdalāmi kopš pirmajiem valsts dibināšanas mirkļiem. Darbs pie tiesību sistēmas sāka veidoties jau nākamajā dienā pēc valsts proklamēšanas. Tāpēc arī tieslietu nozarē notika daudz nozīmīgu pasākumu ne tikai par godu valsts simtgadei, bet arī par godu tieslietu sistēmas simtgadei.

Arī šobrīd, simts gadus pēc valsts dibināšanas, Latvijas sabiedrība pieprasa tiesiskumu, un mūsu darbs nepārtraukti atrodas uzmanības centrā. Mūsu panākumi ir tieši atkarīgi no tieslietu nozarē strādājošajiem cilvēkiem. Tieslietu nozares simtgades atzīmēšana, iesaistot visus tieslietu nozarē strādājošos, izcēla mūsu kopīgo spēku, spēju pārvarēt problēmas, ne tikai strādājot, bet arī svinot kopā svētkus. Tieslietu nozares simtgades atzīmēšana ļāva atskatīties pagātnē, un domāt par līdz šim jau izdarītajām reformām tiesu varā un tieslietu sistēmā kopumā.

2018. gadā nozares un valsts simtgadei tika veltīti vairāki Tieslietu ministrijas un tieslietu nozares institūciju rīkoti pasākumi - aprīlī Lielās talkas ietvaros nozares darbinieki sakopa Sesavas baznīcas apkārtni un pie baznīcas atklāja piemiņas plāksni pirmajam Latvijas tieslietu ministram P. Juraševskim, kurš šajā baznīcā kristīts. Notika arī vairāki starptautiski pasākumi, piemēram, Eiropas Tiesību institūta ģenerālā asambleja. Arī vairākas no 2018. gadā iznākušajām grāmatām veltītas valsts un tieslietu nozares simtgadei, to skaitā - Tieslietu ministrijas juristu rakstu krājums "Tiesībpolitikas aktuālie jautājumi", Tiesu izpildītāju padomes izdevums "Tiesu izpildītāja institūts Latvijā (1918–2018)", Patentu valdes grāmata "Patentu valde un izgudrotājdarbība Latvijā 1918–1940" utt. Svētku kulminācijā, 19. novembrī, atzīmējot 100 gadus kopš Latvijas tieslietu sistēmas pamatu izveides, noritēja ekumenisks dievkalpojums un koncerts Doma baznīcā. Savukārt 7. decembrī Latvijas juristi un visi citi tieslietu nozares darbinieki tikās Justīcijas ballē Ķīpsalā.

Nozares un valsts simtgade deva būtisku grūdienu, lai apzinātos savas vērtības un iemeslus, kāpēc mums ir jācīnās par tiesiskumu valstī. Uzskatām, ka simtgade deva arī iedvesmu un motivāciju tieslietu nozarē strādājošiem, kā arī pārdomas par to, kas ir nozarē sasniegts vai kādi ir mūsu nākotnes mērķi. Piemēram, 2018. gada 19. novembrī notika pirmizrāde dokumentālai filmai par visiem Latvijas tieslietu ministriem, tādējādi, noskatoties filmu, katram nozarē strādājošiem, raisot pārdomas par savu personisko profesionālo ieguldījumu tiesiskuma stiprināšanā Latvijā.

Simtgades pasākumi tika īstenoti no tieslietu resora pieejamajiem finanšu līdzekļiem, no valsts papildu līdzekļus pasākumu īstenošanai neprasot. Turklāt ļoti liels īpatsvars no minētajiem pasākumiem īstenots par tieslietu resora darbinieku personīgajiem finanšu līdzekļiem, apliecinot patriotismu pret darbavietu un popularizējot savu piederību nācijai. Aktīvi tika izmantoti Latvijas valsts simtgades biroja izstrādātā piederības zīme, integrējot to kopā arī ar tieslietu sistēmas simtgades logo.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Ministrijas resorā valsts simtgades pasākumu plāna 2017.–2021. gadam ietvaros ir rīkotas četras aktivitātes: Reģionu dienas – īpaši Latvijas valsts simtgadei veltīts pasākumu kopums, akcentējot reģionu lomu valsts attīstībā un mudinot izzināt reģionus: Brīvības ielu stāsts 9 pilsētās, reģionu simboli un vērtības – Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt; Kampaņas “Mana Jūra” iniciatīva “Tīra Latvijas piekraste – dāvana simtgadē” un Starptautiskais Vides izglītības fonda (FEE International) Ģenerālās Asamblejas norise Latvijā, kopīgi svinot valsts simtgadi, kā arī Latvijas Nacionālā dabas muzeja rīkotā izstāde „Latvijas dabas bagātības. No koraļļa līdz virpainītei”. Savukārt ministrijas kapitālsabiedrība “Elektroniskie sakari” organizēja pašfinansētu Latvijas valsts simtgadei veltītu pasākumu “Apsveikums Latvijai”.

Visi īstenotie pasākumi tika organizēti saistībā ar Latvijas valsts simtgades projektā definētajiem mērķiem, piemēram, stiprināt valstiskuma apziņu, nostiprināt izpratni par Latvijas valstiskumu kā likumsakarīgu ilgstošas attīstības rezultātu, kā arī popularizēt Latvijas unikālo dabas kapitālu nacionālā un starptautiskā līmenī, un dāvēt gluži praktisku dāvanu – tīru Latvijas piekrasti, digitālo kolekciju “Ainavu dārgumi un papildinātu Latvijas kultūras kanona sadaļu “Ainavas”. Īstenotie pasākumi tika orientēti gan uz šauru un konkrētu auditoriju (ārvalstu viesiem, delegātiem), gan visu plašo Latvijas sabiedrību un ārvalstu tūristiem. Tādējādi, **ministrija savā resorā īstenotos pasākumus vērtē kā ilgtspējīgus** (*Ainavu dārgumu aktivitātē* radītas jaunas zināšanas un izpratne par ainavu vērtību Latvijā, kā arī Latvijas kultūras kanona sadaļā “Ainavas” iekļautas 8 unikālas vietas. *Starptautiskā Vides izglītības fonda aktivitātē* – radītas jaunas zināšanas, priekšstati un izpratne par Latviju kā līdzvērtīgu un spējīgu dalībvalsti FEE International īstenoto programmu tīklā, *Latvijas Nacionālā dabas muzeja izstādē* – interaktīvs stāsts par Latvijas dabas attīstības vēsturi 400 milj. gadu garumā) –, **paliekošus** (*Brīvības ielu stāsts aktivitātē* piešķirts Brīvības vārds skvēriem un laukumiem, u.tml., kā arī radīts digitāls mantojums – dokumentālā filma “9 pilsētas – viena iela”, *Kampaņas Mana Jūra iniciatīvā* radītas jaunas zināšanas, priekšstati un izpratne par jūru piesārņojošiem atkritumiem, to daudzumu un dažādību Latvijas piekrastē, veicināts patriotisms Latvijas iedzīvotājos – aktivitātes “Apsveikums Latvijai” ietvaros) **un atblistošus Latvijas valsts simtgades projektā definētajiem mērķiem, uzdevumiem un vienotajām komunikācijas vadlīnijām**. Tāpat, ministrijas ieskatā veiktās aktivitātes un to īstenošana ir sniegušas ilgtermiņa pieredzi – organizējot pasākumus, komunicējot ar iesaistītajām institūcijām un auditoriju, kas tiks izmantota arī turpmāk.

Valsts izglītības satura centrs

Valsts izglītības satura centrs (VISC) Latvijas valsts simtgades svinību pasākumu plāna 2017.-2021.gadam ietvaros organizēja:

- 1) pasākumu ciklu “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” (2017-2020) izglītības iestādēm, sekmējot bērnu un jauniešu piederību savai skolai, vietējai kopienai un valstij un veicinot viņu pilsonisko līdzdalību, patstāvību, atbildību un dalību Latvijas valstiskuma stiprināšanā;
- 2) pedagogu profesionālās kompetences pilnveides pasākumus (seminārus, kursus) skolēnu pilsoniskās līdzdalības veicināšanai un sagatavoja metodiskā atbalsta materiālus;
- 3) atbalsta pasākumus skolēnu pašpārvalžu darbības pilnveidei, t.sk. profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu pašpārvalžu salidojumus 2018., 2019.gadā;
- 4) valsts nozīmes interešu izglītības pasākumus kultūrizglītībā, vides izglītībā ar mērķi stiprināt bērnu un jauniešu piederību savam novadam/pilsētai un valstij un gūt pilsoniskās līdzdalības pieredzi (Latviešu tautas dziesmu dziedāšanas sacensības skolu jaunatnei “Lakstīgala”, Vides izglītības iniciatīva “Ieraugi, atklāj, saglabā”, Edinburgas hercoga starptautiskās jauniešu pašaudzināšanas programmas “Award” Latvijā jauniešu talkas Likteņdārzā, Profesionālās izglītības iestāžu jauniešu radošie pasākumi “Radi, rādi, raidi!” reģionos, Skolēnu pūtēju orķestru *defile* programma un pūtēju orķestru koncerti 4. maijā Brīvības laukumā).

VISC aicināja skolēnus, skolotājus un izglītības iestādes iesaistīties pasākumu ciklā “Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons”, popularizēt savu labo praksi un pieredzi pilsoniskās audzināšanas un līdzdalības jomā, piedalīties Labo darbu festivālos, kuri 2018.gadā notika piecos Latvijas reģionos – Vidzemē Madonā, Kurzemē Talsos, Zemgalē Jelgavā, Latgalē Rēzeknē un Rīgā, kā arī 2019.gadā noslēguma sarīkojumā “Ceļā uz nākamo simtgadi” Rīgā, Kultūras pilī “Ziemeļblāzma”. Jauniešiem un pedagogiem no visas Latvijas tika rīkotas tikšanās, diskusijas, izstādes, radošās darbnīcas, fotostūrīši, interaktīvas norises, daudzveidīgu līdzdalības piemēru demonstrējumi un meistarklases, tika paveikts kopīgs labais darbs vietējās kopienas labā.

Projektā iesaistījās vairāk nekā 300 pirmsskolas, vispārējās, interešu, profesionālās, izglītības iestādes, kā arī klašu grupas, skolēnu pašpārvaldes, interešu izglītības pulciņi, vienas klases skolēni, skolēnu domubiedru grupas, individuāli darba veicēji. Raksturīgākās pilsoniskās līdzdalības jomas, kurās skolēni parādījuši ieinteresētību, motivāciju un vēlmi darboties, ir:

- palīdzība senioriem un iesaistīšanās labdarības akcijās grūtībās nonākušajiem,
- atbalsts dzīvnieku patversmēm, rūpes par mūsu «mazajiem brāļiem»,
- vides sakopšana skolā un ārpus tās, jaunu vides objektu, izziņas taku izveide,
- skolu sadarbības un sadraudzības aktivitātes,
- “Skolēns skolēnam” skolas pozitīvas sociāli emocionālās vides veidošanā,
- skolas vēstures izpēte, jaunu skolas tradīciju veidošana,
- novadpētniecība, piemiņas vietu un kapu sakopšana,
- Latvijas valsts simbolikas, latviešu rakstu zīmju u.c. nacionālās atribūtikas apgūšana, iedzīvināšana, popularizēšana,
- mācību materiālu, tematisku mācību stundu, pasākumu veidošana,
- lietderīga resursu izmantošana.

Vērojot skolēnu darbību un atsaucību, radās pārlicība, ka šīs nav tikai kampaņveidīgas/vienreizējas norises, bet tām ir pēctecība un ilgtspēja, turpmāk īstenojot tās jau kā tradicionālas norises. Skolēni savu labo darbu veikšanā bija veiksmīgi sadarbojušies gan ar vecākiem un Skolas padomi, gan citu skolu skolēniem, gan dažādām pašvaldības institūcijām, īpaši sociālo dienestu, gan ar nevalstiskajām organizācijām un citiem atbalstītājiem.

2020.gadā, jau ņemot vērā Covid-19 pandēmiju, norisinājās pilsonisko un radošo norišu cikla „Pašiem sava brīvība” aktivitātes izglītības iestādēs, un noslēguma tiešsaistes pasākumā 2020. gada 26. novembrī piedalījās vairāk nekā simts skolēnu/audzēkņu pašpārvalžu dalībnieki un viņu konsultanti,

audzināšanas darba speciālisti, direktoru vietnieki audzināšanas darbā no visas Latvijas. Pasākumā tika prezentēti metodisko un atbalsta materiālu kopums skolēnu/audzēkņu pašpārvaldēm.

Pasākumu cikla ietvaros, lai sniegtu atbalstu un pilnveidotu pedagogu zināšanas un prasmes veicināt skolēnu sabiedrisko aktivitāti un atbildību, tika organizēti pedagogu profesionālās kompetences pilnveides pasākumi: 2017.gadā kursi “Skolēnu pilsoniskās līdzdalības sekmēšana audzināšanas procesā” (12 grupas ar 370 dalībniekiem) un 2019.gadā kursi “Ilgtspējīgas attīstības mērķi skolotāja pedagoģiskās meistarības pilnveidē” (60 dalībnieki), kā arī radošās darbnīcas un kopā ar skolēniem 12 norises vietās diskusija “Vai ir vērts būt un dzīvot Latvijā”.

VISC izstrādātie metodiskie materiāli, kuri pieejami ikvienam interesentam:

- “Atbalsta materiāli pilsoniskās audzināšanas un pilsoniskās līdzdalības sekmēšanai”
https://visc.gov.lv/audzinasana/dokumenti/metmat/atb_mat_pilsaudz.pdf.

- LV100gades pasākumu cikla „Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons” apkopojums
https://registri.visc.gov.lv/audzinasana/dokumenti/metmat/20191111_pas_cikls_apkopojums.pdf

- Metodisko materiālu kopums skolēnu/audzēkņu pašpārvaldēm
<https://www.visc.gov.lv/lv/jaunums/aicinam-iepazities-ar-metodisko-materialu-kopumu-skolenauudzeknu-paspardem>

Galvenie ieguvumi, skolēniem un izglītības iestādēm iesaistoties LV100gades programmā:

- attīstītas skolēnu pilsoniskās līdzdalības prasmes, iniciējot idejas un tās praktiski īstenojot, daloties savā pieredzē un apgūstot vienaudžu darba labās prakses piemērus, iesaistoties kopīgi veicamajos darbos, iegūstot jaunas zināšanas, pozitīvu pieredzi un emocijas,

- attīstītas skolēnu komunikācijas un sadarbības prasmes, līdzdalība lēmumu pieņemšanā, aktīva rīcība savu mērķu īstenošanā,

- stiprināta bērnu un jauniešu identitāte, piederība savai ģimenei, skolai, vietējai kopienai un valstij,

- pilnveidota pedagogu profesionālā kompetence pilsoniskās audzināšanas jautājumos.

VISC nozīmīgākie sadarbības partneri: Latvijas valsts simtgades birojs, Mūžizglītības un kultūras institūts “VITAE”, pašvaldību Izglītības pārvaldes, Jaunsardzes centra Jaunsargu pašpārvalde, Rīgas Skolēnu dome, Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs, Austrumlatvijas radošo pakalpojumu centrs “Zeimuļs”, Talsu novada Bērnu un jauniešu centrs, Madonas Bērnu un jauniešu centrs, organizācija “Palīdzēsim.lv”, biedrība “Ghetto Games”, biedrība “Pašpārvalžu atbalstam”, Latvijas Kara muzejs u.c.

Turpmākajā darbā VISC skolēnu un pedagogu auditorijā popularizē skolēnu un skolotāju darba labo praksi, idejas, ierosinājumus, kas gūti un apkopoti pasākumu cikla ietvaros. 2021.gadā turpināta metodiskā atbalsta sniegšana skolēnu pašpārvalžu darbības pilnveidei (tiešsaistes vebināri, semināri) Jaunatnes politikas valsts programmas 2021.-2023.gadam ietvaros.

Izglītības iestādes un skolēni turpina iesaistīties labo darbu projektos, vides uzkopšanas talkās, vides aizsardzības akcijās u.c. pilsoniskās līdzdalības norisēs. Skolēnu pašpārvalžu līderi un atbalsta personas ir saņēmuši metodisko atbalstu un sagatavotāki stiprināt skolēnu pārstāvniecību un pašpārvalžu lomu skolas dzīvē un izglītība procesa pilnveidošanā.

Īstenojot minētās aktivitātes, VISC izmantoja Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas, kā arī LV100 piederības zīmi/logo visos vizuālajos materiālos (plakātos, programmās, metodiskajos materiālos, suvenīros, fotosienās utt). Pasākumu saturs tika atspoguļots <https://lv100.lv/>, masu plašsaziņas līdzekļos, reģionālo televīziju sižetos u.c.

Valsts kanceleja

Valsts kanceleja komunikāciju par Latvijas valsts simtgadi veidoja caur valdības simtgades prizmu, jo, nenoliedzami, tās abas ir cieši saistītas. Lai sasniegtu plašāku auditoriju, tika organizēti pasākumi un radīti paliekoši resursi. Ar īstenotajām aktivitātēm tika gan stiprināts lepnums par Latvijas valsti, gan radītas jaunas zināšanas, priekšstati un izpratne par Latvijas vēsturi un nacionālajām vērtībām, kā arī spilgtām personībām, kuras ietekmējušas vēstures procesus un devušas nozīmīgu ieguldījumu Latvijas valsts dibināšanā un izaugsmē, īpaši valdības darbā.

Tā, piemēram, lai spēcīnātu apziņu par valsts noturību un ilgtspējību, tika godināta valdības pirmās sēdes simtgade, kuru atzīmēja klātienēs pasākumā – svinīgā valdības sēdē. Tajā kopā ar valdību pulcējās arī bijušo valdību un Atmodas kustības pārstāvji un medijs. Sēde norisinājās Rīgas pilī, jo tā vēsturiski bijusi viena no valdības uzturēšanās vietām. Sēdi atklāja ar vēsturnieces stāstījumu, kurā tika uzburta aina no pirmās Pagaidu valdības sēdes, kas norisinājās 1918. gada 26. novembrī. Svinīgo pasākumu varēja vērot tiešraidē.

Tāpat ieskatu valsts un valdības pirmajos soļos un tālākajā attīstībā varēja gūt faktu lapā “Ceļā uz Latvijas valsti”, kas tika izsūtīta visām Latvijas skolām un ko publicēja arī iestādes mājaslapā. Savukārt izpratni par Ministru kabineta ēkas kultūrvēsturisko nozīmi un tajā notiekošajiem procesiem palīdzēja radīt Brīvības bulvāra 36 ēkas [virtuālā ekskursija](#) (digitālā tūre). Tajā iekļautas 360 grādu panorāmas fotogrāfijas, kurās iedzīvotāji var apskatīt vēl līdz šim neredzētas Ministru kabineta telpas un iepazīties ar fotogrāfijām līdzās esošajiem telpu aprakstiem. Šie resursi, tāpat kā valsts simtgadei veltītās izdotās grāmatas, ir paliekoša vērtība arī vēl ilgi pēc simtgades atzīmēšanas.

Kopumā ar jau minētajām un vēl citām valsts simtgadei veltītajām aktivitātēm Valsts kanceleja iedzīvotājos, īpaši koncentrējoties uz jauniešu auditoriju, rosināja lepnuma sajūtu par savu valsti. Jaunieši, piemēram, tika īpaši uzaicināti uz Latvijas valdības simtgadei veltīto izstādi, kas no 2018. gada septembra līdz pat 2019. gada martam bija vērojama valdības ēkā, Brīvības bulvārī 36. Izstādes apmeklējums tika apvienots ar ekskursiju valdības ēkā un stāstījumu gan par valsts veidošanos un valdības pirmajiem soļiem, gan arī par procesiem, kas valdībā un valdības ēkā notiek mūsdienās. Tādējādi jauniešos, kas bija visbiežākie izstādes apmeklētāji, tika stiprināta apziņa par valstiskumu un tā noturību cauri laiku laikiem.

Tāpat valsts simtgades noskaņās Valsts kanceleja organizēja unikālu notikumu – visu līdzšinējo atjaunotās Latvijas Ministru prezidentu diskusiju, kuras laikā premjerministri dalījās pieredzē un sniedza arī savu redzējumu, kā Latvijai attīstīties tālāk tās nākamajos simt gados.

Īstenotajām aktivitātēm caurvijās vēstījums par to, ka mūsu valsts nav nejauša sagādīšanās, tā ir apzināta vēlme un apņemšanās. Tā tapusi sarežģītos apstākļos un to veidojušas izcilas personības. Latvijas vēsturē bijuši ļoti traģiski posmi, bet varam būt pateicīgi, ka tie ir pārdzīvoti un 2018. gadā varējām atzīmēt jau valsts simtgadi.

Veselības ministrija

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā (turpmāk tekstā - MVM) Latvijas valsts simtgades programmas ietvaros organizēja dažādas formas un koncepta pasākumus - ceļojošu un stacionāru izstādi, lekciju ciklu, virtuālo enciklopēdiju, kā arī interaktīvu vides objektu. Saturiskā formā visu pasākumu vadlīnija bija atspoguļot valsts attīstības vēstures un medicīnas vēstures ciešo mijiedarbību.

Muzejam tradicionālākais un ierastākais informācijas nodošanas veids ir izstādes, tāpēc par centrālo MVM pasākumu tika izvēlēta izstāde „Latvijas Sarkanajam Krustam-100”, kuras tapšanā tikai iesaistīta arī organizācija Latvijas Sarkanais Krusts (LSK), kas izstādi iekļāva savā 100 gades svinību programmā. Sadarbība ar LSK muzejam turpinās arī pēc izstādes, kas bija sadarbības sākums citu kopēju projektu realizācijai (Muzeju nakts, Zinātnieku nakts).

Izvērtējot visu MVM pasākumu ciklu, jāsecina, ka bija veiksmīgāki projekti un mazāk veiksmīgi. No šodienas skatupunkta veiksmīgākais projekts bija interaktīvais vides objekts slavas aleja "Ārstu zvaigžņu taka", kas tika izvietots MVM pagalmā, bet pašlaik atrodas Valsts asinsdonoru centrā un iespējams nākotnē šis projekts transformēsies, kā ceļojošā ārstu slavas taka.

Mērķauditorija katram organizētajam pasākumam bija cita, MVM, kā organizatoru, pārsteidza sabiedrības interese un iesaiste, kas īpaši tika novērota projektā virtuālā enciklopēdija, kur MVM saņēma ieteikumus, komentārus un atzinību gan no nozarē studējošajiem, gan medicīnas vēstures entuziastiem. MVM šis projekts savukārt bija platforma, kur atspoguļot Latvijas ievērojamu medicīnu sasniegumus, kā arī popularizēt un padarīt pieejamāku plašākai publikai MVM krājumu.

Organizējot Latvijas valsts simtgades programmas pasākumus, MVM guva nenovērtējamu pieredzi ilgtermiņa plānošanas darbā, ne tikai finansiālos jautājumos, bet arī organizatoriskos, kas izkristalizēja ieguvumus un trūkumus komunikācijā, plānošanā un realizācijā, no kā MVM ir guvis vērtīgus atzinumus un izdarījis secinājumus.

Latvijas Valsts prezidenta kanceleja

Latvijas Valsts prezidents bija Latvijas valsts simtgades svinību patrons, tādējādi Valsts prezidenta institūcija bija simboliski cieši saistīta ar valsts simtgades norisēm visu piecu simtgades svinību gadu garumā.

Valsts prezidents bija klātesošs valsts simtgades lielinotikumos, sākot ar Baltā galdauta svētkiem, ozolu stādīšanas akciju un simtgades filmu pirmizrādēm un beidzot ar Latgales simtgades kongresu.

Valsts prezidenta institūcija savā komunikācijā un Valsts prezidents savā publiskajā runā mērķtiecīgi lietoja Latvijas valsts simtgades svinību galveno vēstījumu „ES ESMU LATVIJA”, kā arī aktīvi piedalījās simtgadei veltītajos pasākumos, kurus īstenoja gan valsts un pašvaldību iestādes, gan nevalstiskās organizācijas, gan arī aktīvas sabiedriskās grupas, piemēram, Baltā galdauta svētkos Daugavpilī, Latvijas simtgadnieku salidojumā, jauniešu iniciatīvas “Nacionālo dārgumu jaunatklāšana” pasākumā, tikšanās ar skolēniem – simtgadei veltītu projektu autoriem –, pasauli apceļojošā Latvijas simtgades karoga svinīgajā noslēguma pasākumā un citos.

Valsts simtgades tēma tika akcentēta, īstenojot Valsts prezidentam uzticētās valsts reprezentācijas funkcijas ārvalstīs – 2018. gadā Latvijā viesojās daudzas augstas ārvalstu amatpersonas, un Valsts prezidents piedalījās Baltijas valstu simtgadei un citu Eiropas valstu simtgadēm veltītos svinīgos pasākumos ārpus Latvijas, tādējādi veicinot Latvijas starptautisko atpazīstamību.

Nozīmīgāko pasākumu vidū bija trīs Baltijas valstu prezidentu un 45. ASV prezidenta (2017-2021) Donalda Trampa samits Vašingtonā 2018. gada aprīlī, kas bija veltīts Baltijas valstu dibināšanas simtgadei, Arajološas grupas valstu prezidentu sanāksme Rīgā 2018. gada 13.–14. septembrī, kas Latvijā pulcēja 12 Eiropas Savienības valstu – Austrijas, Bulgārijas, Grieķijas, Horvātijas, Igaunijas, Itālijas, Maltas, Polijas, Portugāles, Slovēnijas, Somijas un Vācijas – prezidentus, tādējādi piešķirot Latvijas simtgades svinībām starptautisku redzamību augstākajā līmenī, kā arī Valsts prezidenta vizīte Francijas Republikā, kuras ietvaros notika Baltijas valstu simtgadēm veltītās izstādes “Simbolisms Baltijas valstu mākslā” atklāšana Orsē modernās mākslas muzejā kopā ar Igaunijas un Lietuvas prezidentiem un Francijas prezidentu Emanuelu Makronu.

Valsts prezidenta kanceleja valsts simtgades svainību ietvaros īstenoja norises, kas cieši saistītas ar Valsts prezidenta institūcijas reprezentatīvo funkciju, piemēram, Latvijas Republikas proklamēšanas 100. gadadienai veltītais koncerts Latvijas Nacionālajā teātrī un četros reģionos (Daugavpilī, Ventspilī, Ogrē, Jēkabpilī) 2018. gada 18. novembrī, svinīgā valsts svētku pieņemšana un augstāko Latvijas valsts apbalvojumu pasniegšana 2018. gada 18. novembrī.

Tāpat tika īstenoti papildu pasākumi tēmās, kurās Valsts prezidenta kancelejai ir unikāla kompetence: Latvijas heraldikas komisija izveidoja izstādi “Heraldika mūsdienā Latvijā”, kas bija apskatāma Latvijas Nacionālajā bibliotēkā no 09.11.2018. līdz 24.03.2019., un 2018. gada 19. maijā Muzeju naktī interesenti tika iepazīstināti ar Latvijas valsts apbalvojumu izstādi un izstādes katalogu-grāmatu “Latvijas valsts apbalvojumi”.

Lai vienotu sabiedrību un uzsvērtu mazākumtautību lomu Latvijas valstiskuma veidošanā un stiprināšanā, 2018. gada 23. novembrī Valsts prezidenta kancelejā sadarbībā ar Kultūras ministriju Rīgas pilī organizēja VI Mazākumtautību foruma “No integrācijas uz saliedētu sabiedrību” otrās dienas pasākumus.

Simtgades ietvaros tika izveidots arī jauns Valsts prezidenta reprezentācijas priekšmets – sudrabota plakete –, kuru Valsts prezidents atbilstoši vispārpieņemtajām protokolārajām normām pasniedz, pildot amata pienākumus.

Attiecīgā svinību gada tematiskā vadlīnija tika iekļauta Valsts prezidenta kancelejas rīkotā valsts svētku koncerta koncepcijā, kā arī tradicionālā skolēnu konkursa “Mana kā

Valsts prezidenta uzruna” tēmā. Piemēram, 2019. gada tēma “Varonības un valsts veidošanās gads” atspoguļojās gan valsts svētku koncerta tematikā un ielūdzamo sarakstā, uzsverot iekšlietu un valsts aizsardzības jomas, gan skolēnu radošo darbu konkursa tēmā “Mūsdienu varonības tēli Latvijā”.

Par būtiskākajiem valsts simtgades pasākumu ieguvumiem uzskatāms vienots koordinēts ietvars dažādu līmeņu aktivitātēm – simtgades svinībās iekļāvās gan visaugstākā līmeņa diplomātiskas tikšanās un svinīgi pasākumi, gan Latvijai veltīti pasākumi vietējās kopienās.

Vienojšie elementi – gada vadlīnijas tēmas, nozīmes ziņā ietilpīgs galvenais vēstījums, piederības zīme, definēti lielnotikumi un valsts institūciju savstarpējā koordinācija pasākumu rīkošanā un komunikācijā ļāva simtgadei izskanēt plaši un pamanāmi un sekmēja gan piederības sajūtu, gan valsts veidošanās vēstures apzināšanos, gan līdzdalību plašās sabiedrības grupās. Šī pieredze var kalpot par atspēriena punktu citu valstiski nozīmīgu gadadienu atzīmēšanai arī turpmāk.

Zemkopības ministrija

Zemkopības ministrija īstenoja divas Latvijas valsts simtgades norises: lielnotikumu “Lauki ienāk pilsētā” (turpmāk tekstā – LIP) 2018. gada 8. septembrī un starptautisko pasākumu “Miera maize” (turpmāk tekstā – MM) 2018. gada 26.-28. septembrī.

Minēto norišu forma, saturs un vēstījums tika izvēlēts atbilstoši šo norišu mērķauditorijai, kas bija ļoti atšķirīgas.

MM tiešā pasākuma mērķauditorija bija ārvalstu viesi, un tas tika organizēts partnerībā ar Igaunijas Lauku lietu ministriju. Pasākumā piedalījās lauksaimniecības politikas veidotāji un nevalstisko organizāciju pārstāvji no 13 Eiropas valstīm, kuras aukstā kara laikā dzīvoja aiz dzelzs priekškara. Pasākumā tika uzsvērtā valstu kopīgā vēsture un sadarbība, īpaši ar Igauniju un Lietuvu, kuras kopā ar Latviju 2018. gadā atzīmēja savas valsts simtgades.

LIP tiešā mērķauditorija bija Latvijas iedzīvotāji un viesi, jo īpaši bērni, ģimenes ar bērniem un jaunieši.

Abas simtgades norises parādīja lauksaimniecības nozīmi agrākos laikos, mūsdienās un nākotnē, tautsaimniecībā, tās izaugsmē, iedzīvotāju labklājībā un kultūrā. Pasākumos tika uzsvērts, ka mēs lepojamies par savu zemi un tradīcijām, kuras turam cieņā arī mūsdienās, kā arī par mūsdienīgajām tehnoloģijām, kas jau sen ir ienākušas Latvijas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozaru ikdienā.

Abos pasākumos veiksmīga pieredze bija pasākuma apmeklētāju iespēja iesaistīties dažādās aktivitātēs un meistarklasēs, ļaujot caur praktisko līdzdarbošanos izzināt un saprast dažādu amatu prasmes, ražošanas un pārstrādes procesus. MM tā bija iespēja piedalīties rudzu maizes cepšanā, savukārt LIP piedāvāja plašu aktivitāšu un meistarklašu klāstu, ko īpaši novērtēja bērni un jaunieši.

Abi pasākumi ir radījuši jaunas zināšanas, lielāku interesi un izpratni par dzīvi un darbu Latvijas laukos. Īpaši LIP ir radījis priekšstatu par lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības attīstību pēdējo 100 gadu laikā, un atzīmējama ir jauniešiem radītā iespēja uzzināt par darba iespējām un pieprasītajām profesijām laukos, kā arī par izglītības iespējām nozarē. Šis ir būtiski, jo, mainoties izpratnei un pagātnes stereotipiem par saimniekošanu laukos, arvien būtiskāk kļūst apgūt mūsdienīgas un ilgtspējīgas saimniekošanas metodes, kas prasa specifiskas, padziļinātas zināšanas.

Kā īpašu paliekošo vērtību nepieciešams izcelt LIP ietvaros īstenoto izsoli, kurā tika izsolīts “Simtgades traktors” ar reģistrācijas Nr. T100LV ir 1956. gadā ražotais “MASSEY FERGUSON FE-35”, un iegūtie līdzekļi – 10 000 eiro – tika ziedoti Latvijas bērnu veselības uzlabošanai. Saņemtie līdzekļi kā ziedojums tika nodoti VSIA “Bērnu klīniskā universitātes slimnīca” ar mērķi – saldētavu iegādei Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Asins kabinetam.

Attiecībā uz LIP vēlamies uzsvērt, ka, ņemot vērā pasākuma pozitīvo, izglītojošo ietekmi uz bērniem un jauniešiem, šādus pasākumus būtu lietderīgi atkārtot ar, piemēram, 5-7 gadu intervālu, lai dotu iespēju arvien jaunam bērnu un jauniešu lokam uzzināt par dzīvi un darbu laukos gan mūsdienās, gan senatnē, kā arī nostiprināt lepnumu par Latvijas valsti, īpaši par Latvijas lauku attīstību un sasniegto pēdējo 100 gadu laikā.

Latvijas valsts simtgades biroja gatavotās vienotās komunikācijas vadlīnijas tika izmantotas, gan veidojot LIP reklāmas kampaņu, gan arī pasākuma vizuālās identitātes materiālos.